

TARTU VALLA JÄÄTMEKAVA 2024-2029

2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. JÄÄTMEHOOLDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED.....	5
1.1. Strateegilised dokumendid.....	5
1.2. Riigi tasand	6
1.3. Omavalitsuse tasand.....	6
1.4. Ettevõtte tasand.....	6
1.5. Kodumajapidamine	7
2. TARTU VALLA ÜLDISELOOMUSTUS	8
2.1. Tartu valla üldiseloostus	8
2.2. Ärikondlik sektor	9
3. ÜLEVAADE JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDAMISEST EELMISEL PERIOODIL	11
3.1. Hinnang eelmises jäätmekavas seatud eesmärkide täitmisele	11
3.2. Tartu valla jäätmete perioodil 2018-2021	14
3.3. Olmejäätmete kogumine ja käitlemine	18
3.4. Pakendijäätmete teke ja kogumine.....	21
3.5. Ehitus- ja lammutusjäätmete teke ja kogumine	22
3.6. Biolagunevate ja olmereovee puhastusest tekkivate jäätmete teke, kogumine ja käitlemine.....	24
3.7. Tööstusjäätmete, põllumajandusjäätmete ja kaevandusjäätmete teke, kogumine ja käitlemine.....	26
3.8. Ohtlike jäätmete teke ja kogumine	27
3.9. Probleemtoodete jäätmete kogumine ja käitlemine	28
3.10. Jäätmekäitluskohad ja jääkreostusobjektid Tartu vallas	30
3.11. Jäätmehoolduse korraldamine ja rahastamine	30
4. JÄÄTMETEKKE PROGNOOS	32
4.1. Hinnang jäätmevoogude arengule tulevikus	32
4.2. Jäätmehoolduse üldeesmärgid	32
4.3. Tartu valla jäätmehoolduse eesmärgid jäätmekava rakendamise perioodil.....	34
5. JÄÄTMETEKKE VÄLTIMISE JA VÄHENDAMISE MEETMED NING KESKKONNATEADLIKUSE TÕSTMISE TEGEVUSKAVA	36
5.1. KOJV arendustegevused ja ülesanded eesmärkide saavutamisel	36
5.1.1. Keskkonناسäästlike lahenduste rakendamine asjade ja teenuste hankimisel	37
5.2. Jäätmetekke vältimise tegevuste edendamine Tartu vallas.....	37
5.3. Jäätmete ladestamise vältimine ja vähendamine.....	38
5.4. Jäätmete liigiti kogumise arendamine.....	38
5.4.1. Tegevused segaolmejäätmetega jäätmekava rakendamise perioodil	38

5.4.2. Tegevused jäätmeliigiti kogutud jäätmetega jäätmekava rakendamise perioodil	39
5.5. Korraldatud jäätmeveo rakendamine	40
5.6. Piirissaarel jäätmete kogumise arendamine	40
5.7. Avalikel üritustel jäätmetekke vältimine	40
5.8. Avaliku ruumi heakorra tagamine	41
5.9. Mere- ja muude veekogude prügi vältimine	41
5.10. Järelevalve korraldus ja arendamine	41
5.11. Teavitamine.....	42
5.12. Jäätmehoolduse rahastamine.....	43
5.13. Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale	43
5.13.1. Jäätmete tekke, kogumise ja käitlemise keskkonnamõju.....	43
5.13.2. Jäätmete kõrvaldamise keskkonnamõju.....	44
5.13.3. Jäätmete taaskasutamise keskkonnamõju	44
5.13.4. Jäätmeveo keskkonnamõju	44
LISA 1.....	46

SISSEJUHATUS

Tartu valla jäätmekava 2024-2029 on omavalitsuse jäätmehooldust korraldav ja suunav dokument, mille eesmärk on määrata jäätmehoolduse arengusuunad, tegevused ja meetmed aastani 2029. Jäätmekava hõlmab jäätmemajanduse olukorra kirjeldust ja ülevaadet jäätmemajandusega seotud probleemidest, fikseerib arengueesmärgid ning toob välja eesmärkide elluviimise tegevuskava.

Jäätmekava koostamisel ja eesmärkide seadmisel on lähtutud Riigi jäätmekavas 2014-2020 ning jäätmemajandust reguleerivates õigusaktides seatud eesmärkidest ja sihtarvudest. Riigi jäätmekava 2014–2020¹ kehtivust pikendati kuni uue riigi jäätmekava kehtestamiseni. Samuti on jäätmekava koostamisel lähtutud Tartu valla arengukavast², avalikult kättesaadavatest andmetest ja valdkonnas teostatud jäätmealastest uurimistöödest ning analüüsides.

Jäätmehoolduse arendamise eesmärkide seadmisel ja tegevuste kavandamisel võeti aluseks järgmised tegevussuunad:

- korraldatud jäätmeveo arendamine, sealhulgas eraldikogutud jäätmete hõlmamine korraldatud jäätmeveoga
- liigiti kogutud jäätmete ringlusse suunamise arendamine
- Tartu valla avalikke teenuseid pakkuvates hoonetes jäätmete liigiti kogumise lahenduste arendamine
- korraldatud jäätmeveoga hõlmamata jäätmete kogumisringide korraldamine, eterniidi ohutuks kõrvaldamiseks meetmete väljatöötamine
- jäätmejaamade/punktide rajamine valla piirkonnakeskustes
- jäätmealane teavitustegevus valla infokanalites ning valla haridusasutustes.
- jäätmete kasutamise arendamine energia tootmisel (biogaas biojäätmest, puidujäätmete kasutamine jms)

Jäätmekava on koostatud vastavalt jäätmeseaduse nõuetele, mis määravad jäätmekava sisu ning jäätmekava kooskõlastamise ja avalikustamise. Jäätmekava ei hõlma jäätmeid, mis ei kuulu jäätmeseaduse kohaselt jäätmeseaduse reguleerimisalasse või on reguleeritud teiste seaduste ja määrustega.

Käesolev jäätmekava kirjeldab jäätmehoolduse valdkonna osas strateegilised eesmärgid, ressursid ja tegevused, mida muudetakse vastavalt vajadustele. Muudatuste vajaduste sisend võib tulla muudatustest õigusaktides, turusituatsioonides jäätmete käitlemisel, samuti omavalitsuse enda vajaduste ja võimaluste muutusest.

Jäätmekava rakendamine toimub tegevuskava alusel. Jäätmekavas esitatud tegevuskava korrigeeritakse vajaduste põhisel.

¹ Riigi jäätmekava 2014–2020, pikendatud kuni 2022.a. lõpuni (<https://envir.ee/ringmajandus/jaatmed/riigi-jaatmekava>)

² Tartu valla arengukava (<https://tartuvald.ee/arengukava-2022-2030>)

1. JÄÄTMEHOOLDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED

Jäätmehoolduse korraldamise õigusraamistik põhineb Euroopa Liidu direktiividel, riiklikel ja kohaliku tasandi õigusaktidel ning valdkonda puudutavatel strateegiatel. Jäätmehoolduse korraldamise õigusruumist tulenevad järgmised peamised põhimõtted:

- riigi tasemel seatakse üldeesmärgid, mille rakendamine toimub kohaliku omavalitsuse strateegiate ja tegevuskavade alusel
- jäätmehoolduse arendamine on jäätmeseaduse § 12 alusel kohaliku omavalitsuse ülesanne, mille eesmärgiks on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset
- kohalikul omavalitsusel on lai diskretsiooniotsus parima jäätmehoolduse lahenduse rakendamisel
- suurim vastutus eesmärgistatud tulemuste saavutamisel on jäätmetekitajatel ja –valdajatel, kes peavad täitma etteantud reegleid ja juhiseid jäätmetekke vältimisel ja jäätmete liigiti kogumisel ning keskkonnakahjulike tegevuste vältimisel
- kohalik omavalitsus vastutab jäätmeseaduse § 136³ sätestatud jäätmete taaskasutamise sihteesmärkide saavutamise eest, rakendades selleks kõiki vajalikke ja otstarbekaid tegevusi

1.1. Strateegilised dokumendid

Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030³ on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia "Säästev Eesti 21" põhimõtetest ja on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna alavaldkondlikele arengukavadele, mis peavad koostamisel või täiendamisel juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest. Keskkonna valdkond hõlmab nii sisult, ulatuselt kui ka spetsiifikalt väga erinevaid alavaldkondi, seetõttu on nende sihipärase arengu kavandamiseks vastavate alavaldkondade kavade koostamine vajalik ja põhjendatud ka keskkonnastrateegia kui üldisema raamdokumendi olemasolul.

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 eesmärk jäätmevaldkonnas on järgmine: aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust. Eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Keskkonnastrateegia põhimõtted: säästev areng, keskkonnakahjustuste ennetamine ja vältimine, jäätmehoolduse integreerimine teiste eluvaldkondade ja loodusvarade kasutamisega. Jäätmehierarhiast⁴ tulenevalt võib jäätmekäitlusmeetmed reastada sellisesse pingeritta:

- jäätmetekke vältimine
- korduskasutuseks ettevalmistamine
- ringlusse võtmine
- muu taaskasutamine
- jäätmete kõrvaldamine

Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“⁵ kohaselt tuleb jätkusuutliku majanduskasvu saavutamiseks jätkata senisest ressursitõhusama, loodussäästlikuma ja konkurentsivõimelisema majandussüsteemi arendamist. Selleks tuleb erilist tähelepanu pöörata roheliste tehnoloogiate arendamisele ka jäätmekäitluses. Konkurentsivõime kava

³Keskkonnastrateegia aastani 2030 (<https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/0000/1279/3848/12793882.pdf>)

⁴Jäätmeseadus § 22¹

⁵ Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/nrp2012_estonia_et_0.pdf)

„Eesti 2020“ järgi on prioriteedid endiselt jäätmetekke vältimine, korduskasutus ja ringlussevõtt.

1.2. Riigi tasand

Keskkonnaministeeriumi ülesanne on välja töötada riigi jäätmekava, mis annab jäätmehoolduse korraldamiseks suunised ning õigusaktid, et kavandatud plaane ja eesmärke võimalikult hästi ellu viia.

Keskkonnaamet on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mis annab keskkonnakaitselube, samuti registreerib jäätmeluba mittevajavaid jäätmekäitlejaid, teostab riiklikku järelevalvet ning kohaldab riiklikku sundi seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses. Lisaks annab Keskkonnaamet oma ettepanekute kaudu hinnangu omavalitsuse jäätmekava, jäätmehoolduseeskirjale ning korraldatud jäätmeveo hankedokumentidele.

Keskkonnaagentuur on Keskkonnaministeeriumi hallatav riigiasutus, mille tegevusvaldkond on riikliku keskkonnaseire programmi täitmine, keskkonnavaldkonna riigisiseste ja rahvusvaheliste aruannete koostamine, keskkonnaseisundile hinnangute andmine, elutähtsate teenuste, sh ilmaprognoosi tagamine ning seirejaamade, -vahendite ja -seadmete pidamine ja uuendamine.

1.3. Omavalitsuse tasand

Kohalikul tasandil jäätmehoolduse planeerimisel on tähtis määratleda täpselt kohalikule omavalitsusele erinevate jäätmehooldusalaste õigusaktidega antud õigused ning pandud kohustused. Omavalitsuste vahelise koostöö aluseks on ühised eesmärgid ja tegevuskava ning identsed kohalikul tasandil jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid.

Üle Eesti ühtselt toimiva jäätmehoolduse ning käitlussüsteemi toimimise eelduseks on kõigi omavalitsuste omavaheline koostöö koostööstruktuuride kaudu. Kohalike omavalitsuste vahelise koostöö eelisteks on majanduslik kasulikkus, sest see võimaldab õigesti dimensioneerida ja paigaldada jäätmekäitlusrajatised (keskkonnajaam, jäätmejaam jms), mille tulemusena on halduskulud madalamad, ühiselt korraldatud taaskasutatavate jäätmete kogumissüsteem on tõhusam.

Tartu vald on MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskuse liige (edaspidi *MTÜ EJHK*). MTÜ EJHK on loodud omavalitsuste jäätmehooldusalase koostöö edendamiseks, jäätmeseadusega omavalitsustele pandud ülesannete täitmiseks ning ühiselt jäätmehoolduse arendamiseks. Ühing on asutatud 2003. a koostöös teiste omavalitsustega Järvamaalt, Raplamaalt, Jõgevamaalt, Viljandimaalt, Harjumaalt, Tartumaalt, Pärnumaalt.

Jäätmekäitlusalast tegevust Tartu vallas reguleerivad valla arengukava², käesolev jäätmekava, jäätmehoolduseeskiri⁶ ning jäätmevaldajate registri põhimäärus⁷.

1.4. Ettevõtte tasand

Ettevõtte tasandil reguleerivad jäätmekäitlust keskkonnakaitselood. Kui ettevõtte käitleb teiste isikute tekitatud ja üle antud ohtlikke jäätmeid, peab ta omama vastavat keskkonnakaitseluba.

Jäätmekäitlejad täidavad järgmisi funktsioone:

- tavajäätmete (sh olmejäätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete jm) kogumine ja edasisele käitlemisele (taaskasutamisele) suunamine, korraldatud jäätmevedu vastavalt hanketingimustele

⁶ Tartu valla jäätmehoolduseeskiri (<https://www.riigiteataja.ee/akt/407092021028>)

⁷ Tartu valla jäätmevaldajate registri põhimäärus (<https://www.riigiteataja.ee/akt/403042018012>)

- ohtlike jäätmete (v.a põlevkivisektoris tekkivate ohtlike jäätmete) kogumine ja edasine käitlemine
- iseseisvaid jäätmekäitlussüsteeme omavates ettevõtetes tekkivate jäätmete käitlemine
- jäätmete taaskasutamise protsessis (ka jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamises) osalemine ja oma positiivse panuse andmine

Ettevõtted kui jäätmetekitajad peavad lähtuma lisaks omavalituse jäätmehoolduseeskirja tingimustest.

1.5. Kodumajapidamine

Kodumajapidamise tasandil on olulised järgmised tegevused: olmejäätmete sortimine tekkekohas, biolagunevate jäätmete liigiti kogumine ja kohtkompostimine, pakendi ja pakendijäätmete eraldi kogumine, ohtlike jäätmete eraldamine ja nende viimine jäätmejaama jm.

Kodumajapidamises tekkinud jäätmete käitlemisel on vaja juhendada valla jäätmehoolduseeskirjast, mis järgib riigi jäätmepoliitika eesmarke, õigusaktide nõudeid, valla jäätmekava ning kohaliku omavalitsuse või nende ühenduste jäätmealast infrastruktuuri.

2. TARTU VALLA ÜLDISELOOMUSTUS

2.1. Tartu valla üldiseloomustus

Tartu vald asub Tartu maakonna põhjaosas. Tartu vald moodustus haldusterritoriaalse reformi tulemusena 2017. aastal kui ühinesid Tartu vald (pindala 300 km² ja rahvaarv 7298), Tabivere vald (pindala 200 km² ja rahvaarv 2240), Laeva vald (pindala 233 km² ja rahvaarv 756) ja Piirissaare vald (pindala 8 km² ja rahvaarv 103). Praegune Tartu vald on 742 km² suur² ning siin elab 01.01.2023 seisuga 12474 inimest⁸.

Valla territoorium jaguneb 70 külaks ja 6 alevikuks (Kõrveküla, Lähte, Tabivere, Vahi, Vasula ja Äksi) ning Raadi aleviks. Tartu valla administratiivne keskus asub Kõrvekülas⁹. Tabelis 1 on välja toodud kortermajade ja elamute jaotus Tartu valla suuremates asulates.

Tabel 1. Jäätmevaldajate paiknemine elamute põhiselt Tartu vallas. (allikas: Tartu vald)

Asustusüksus Tartu vallas	Üksikelamute arv	Kortermajade arv
Raadi alev	360	92
Kõrveküla alevik	254	21
Vasula alevik	58	9
Vahi alevik	79	10
Lähte alevik	64	17
Äksi alevik	78	7
Tabivere alevik	99	36
Erala küla	30	4
Kärkna küla	17	4
Laeva küla	55	10
Lombi küla	55	-
Maarja-Magdaleena küla	67	11
Maramaa küla	82	1
Tammistu küla	90	9
Tila küla	8	-
Vedu küla	53	6
Võibla küla	50	2
KOKKU:	1499	239

Tartu valla elanike arv kasvab Tartu linna lähedaste piirkondade aktiivse arendustegevuse tõttu kiiresti. Kogu Tartu valla lähim regionaalne tõmbekeskus on Tartu linn, kus paiknevad paljud Tartu valla jaoks olulised teenused (tervishoid, kultuur, kesk- ja kutseharidus, kõrgharidus ja teadus), kaubandus ja transpordisõlmed².

Tulenevalt sotsiaalmajanduslikest aspektidest (asustusstruktuur, kommunikatsioonid, funktsionaalsed seosed ümbritsevaga) ja logistilistest eeldustest (teedevõrk, muu infrastruktuur) võib Tartu vallas eristada järgmisi kante²:

- Raadi (aktiivne areng, tööstus, ettevõtlus, elupaigad)
- Kõrveküla (elupaigad, tööstus, ettevõtlus, aktiivne areng)
- Tabivere (tööstus, ettevõtlus, elupaigad)
- Lähte (elupaigad, ettevõtlus, puhkemajandus, turism)

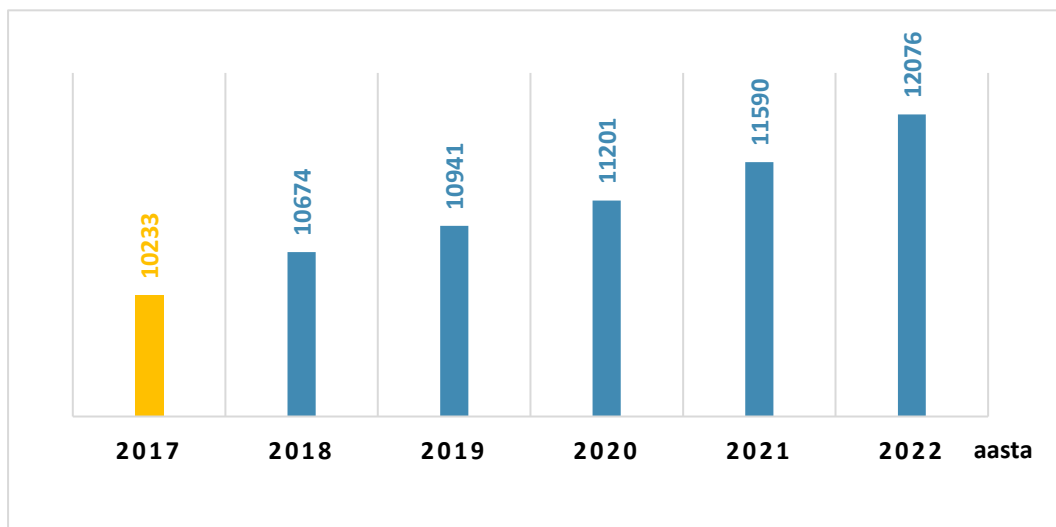
⁸ Statistikaamet (<https://andmed.stat.ee/>)

⁹ Tartu valla koduleht (<https://tartuvald.ee/>)

- Äksi-Saadjärve (elupaigad, puhkemajandus, turism)
- Vedu (elupaigad, põllumajandus)
- Tammistu (põllumajandus, kultuur, elupaigad)
- Vasula (elupaigad, ettevõtlus, põllumajandus)
- Kärkna (elupaigad, põllumajandus, tööstus)
- Laeva (põllumajandus, puhkemajandus, elupaigad)
- Koogi (elupaigad, puhkemajandus)
- Maarja-Magdaleena (kultuur, ajalugu, elupaigad)
- Piirissaar (kultuur, ajalugu, turism, elupaigad)

Tartu valla andmetel on registreeritud elanike arv omavalitsuses aastani 2023 sujuvalt tõusnud. Tartu valla rahvaarvu jagunemine aastate kaupa on välja toodud joonisel (vt joonis 1).

Valla elanikkond on suurimad olmejäätmete tekitajad.

Joonis 1. Rahvaarv Tartu vallas aastatel 2017-2022. Kollane tulp iseloomustab rahvaarvu enne haldusreformi ja sisaldab nii Laeva, Tabivere, Piirissaare kui ka Tartu valla rahvaarvu. Sinine tulp iseloomustab Tartu valla elanike arvu pärast haldusreformi (allikas: Statistikaamet)

2.2. Ärikondlik sektor

Statistikaameti andmetel tegutses aastal Tartu valla territooriumil 2022 kokku 1293 ettevõtet. Täpsem jaotus tegevusvaldkondade kaupa on välja toodud tabelis 2.

Keskkonnaotsuste infosüsteemis¹⁰ (edaspidi *KOTKAS*) andmetel 31.03.2023 seisuga on Tartu vallas tegutsevatel 55 ettevõttel hetkel kehtivad keskkonnakaitselood, sh kolm keskkonnakompleksluba põllumajandusettevõtetele ja 12 keskkonnakaitseluba jäätmete käitlemiseks. Lisaks on väljastatud ka neli jäätmevaldkonnaregistreeringut. Suurim jäätmekäitleja Tartu vallas asuvastest ettevõtetest on Maramaa Jäätmekäitluskoht (OÜ VALLESBURG).

Siiski enamus ettevõtteid tekitavad oma tegevuses jäätmeid, mis ei ole keskkonnakaitselooaga reguleeritud: ehitusettevõtjad ehitusjäätmeid, katlamajad tuhajäätmeid, tervishoiuasutuses meditsiinijäätmeid, metallitööstuse metallijäätmeid jne. Täpsemad andmed jäätmegruppide kaupa tekkinud jäätmete kohta on toodud peatükis 3.

¹⁰ <https://kotkas.envir.ee/>

Tabel 2. Tartu valla ettevõtted tegevusala järgi aastal 2022. (allikas: Statistikaamet)

Tegevusala	Ettevõtete arv
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	181
Mäetööstus	1
Töötlev tööstus	148
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	2
Ehitus	207
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	165
Veondus ja laondus	75
Majutus ja toitlustus	29
Info ja side	64
Finants- ja kindlustustegevus	28
Kinnisvaraalane tegevus	91
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	126
Haldus- ja abitegevused	71
Haridus	20
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	19
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	22
Muud teenindavad tegevused	41

Kuigi Statistikaamet näitab ainult ühte mäetööstuse ettevõtet registreerituna Tartu valda, siis KOTKAS andmetel tegutseb Tartu valla territooriumil seitse ettevõtet, kellele kokku on väljastatud kaheksa keskkonnakaitselemaavara kaevandamiseks: üks kruusakarjäär, viis liivakarjääri, üks liiva-kruusakarjäär ja üks turbakarjäär.

3. ÜLEVAADE JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDAMISEST EELMISEL PERIOODIL

Hetkeolukorra ülevaates on välja toodud suuremate tekkivate jäätmeliikide kogused ning nende kogumise ja käitlemise korraldus Tartu valla haldusterritooriumil.

Tartu valla jäätmete andmed on saadud JATS ja Keskkonnaportaal andmebaasidest. Kõikide tekkivate jäätmekoguste puhul teostati päring andmebaasis viie aasta kohta (2017-2021). Käesoleva jäätmekava koostamise ajal 2022 aasta jäätmeandmed ei olnud veel avalikustatud.

Lisaks tehakse käesolevas jäätmekavas ülevaade käitluskohtadest ja jäätmekäitlusest Tartu vallas.

3.1. Hinnang eelmises jäätmekavas seatud eesmärkide täitmisele

Tartu valla jäätmehoolduse strateegiline kavandamine oli koostatud perioodile 2018-2023, jäätmekava oli koostatud pärast haldusreformi ja valdade ühinemist (vt peatükk 2.1) (*edaspidi eelmine jäätmekava*).

Eelmise jäätmekava peaesmärgiks oli jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus, mis on ka Riigi jäätmekava 2014-2020¹ eesmärk. Eelmise jäätmekava peaesmärk jagunes omakorda kolmeks eesmärgiks:

- Meede 1: Jäätmetekke vältimise edendamine ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine
- Meede 2. Jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamine ning jäätmearuandluse tõhustamine
- Meede 3. Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine ning seire ja järelevalve tõhustamine

Eesmärkideni jõudmiseks koostati jäätmekava juurde tegevuskava, mis oli eelmise jäätmekava peatükis 5.1 ja peatükis 6 (tabelina). Tegevuskavas täpsustati konkreetselt tegevused ja nende elluviimise aeg, mis aitavad kaasa strateegiliste eesmärkide saavutamisele. Alljärgnevas tabelis 3 on toodud info eelmise jäätmekavas peatükis 6 (tabelina) seatud eesmärkide täitmisele.

Tabel 3. Tartu valla eelmises jäätmekavas püstitatud eesmärgid ja hinnang nende täitmisele. Tabelis kasutatud lühendid: KOV – kohalik omavalitsusüksus; KIK – Keskkonnainvesteeringute keskus; EL fondid – Euroopa liidu fonditoetused

Nr	Tegevuse projekti nimi	Teostamise aeg	Teostaja, rahastaja	Hinnang
1	Jäätmetekke vältimise edendamine ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine			
1.1	Elanikkonna pidev teavitamine valla ja piirkondlikes teabekanalites jäätmete olemusest, sh nende ohtlikkusest keskkonnale, jäätmete kui ressursi kasutuselevõtu võimalustest, jäätmete sortimise ja eraldikogumise vajalikkusest ja võimalustest	2018-2023	KOV	Keskkonnaalane infotund Kõrveküla raamatukogus 09.10.22. Järjepidevalt ilmuvad artiklid ja uudised nii valla kodulehel, FB lehel kui ka valla ajalehes Tartu valla Kuukiri.
1.2	Keskkonna- ja jäätmehooldusalaste koolitusprojektide läbiviimine valla õpilastele	2018-2023	KOV, KIK, EL fondid	Tabivere Noortekeskuses toimub jäätmete liigiti kogumine järjepidevalt juba 2 aastat. Plaanis on liigiti sorteerimise koolitused. Tabivere Põhikool sorteerib jäätmeid liigiti (konteinerid nii koolis sees kui õuealal). Lisaks toimuvad koolitused, osaletakse Teeme ära ja Maailmakoristuspäeval. Lisaks on erinevad KIKi projektid. Viimati käisid töötajad õppereisil Lille Loodusmajas. Laeva Põhikoolil on plaanis osta Vermi komposter (Hea Hariduse Fondi abil) ja seoses sellega on plaanis ka koolitused. Koolis toimub prügi sorteerimine. Soov on saada kooli juurde paberi konteiner (organiseerimisel). Kõrveküla koolis toimub jäätmete liigiti sorteerimine, kõik vastavad konteinerid on olemas. Kooli arengukavas on sees jäätmete sorteerimine ja õpilaste teavitamine selles osas.
1.3	Koostööprojektide arendamine ja elluviimine koostöös naaberomavalitsustega ja MTÜga Tartumaa Jäätmearendus	2018-2023	KOV, KIK, EL fondid, naaber KOV	MTÜga Tartumaa Jäätmearendus on liikmelisus lõpetatud Tartu Vallavolikogu otsusega nr 51 (17.08.2022).
1.4	Valla jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide, sh jäätmekava, pidev ajakohastamine	pidev	KOV	Tartu valla jäätmehooldus-eeskiri on uuendatud (vastu võetud Tartu Vallavolikogu 26.08.2021 määrusega nr 9). Jäätmekava uuendamine ei olnud perioodil 2018-2023 vajalik.
1.5	Jäätmete kogumissüsteemi, sealhulgas korraldatud jäätmeveo hangete korraldamine ja lepingute sõlmimine arvestusega, et nõutavad jäätmehooldustoimingud toimiksid katkestusteta	pidev	KOV	2022. algas uus korraldatud jäätmeveo periood, korraldatud jäätmeveoga hõlmati kogu Tartu valla territoorium.
2	Jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamine ning jäätmearuandluse tõhustamine			

2.1	Koostöö arendamine pakendiorganisatsioonidega pakendijäätmete kogumisvõrgustiku arendamiseks: pakendikonteinerite paigaldamine küladesse kus need seni puuduvad.	2018-2019	KOV	Kõikide pakendiorganisatsioonidega on lepingud uuendatud. Pakendijäätmete üleandmise kohti on juurde tulnud. Pakendikonteinerid on pidevalt juurde paigaldatud (tabelid konteineritest ja nende asukohtadest on faili lõpus).
2.2	Koostöö arendamine korteriühistutega: pakendikonteinerite paigaldamine vähemalt üle 10 korteriga korterelamute juurde.	2018-2020	Pakendi-organisatsioonid, KOV	TVO kaudu on pakendikonteiner võetud: Raadi alev - 51 Kõrveküla alevik - 5 Lähte alevik - 2 Tabivere alevik - 6 Vahi alevik - 1 EVALD-i järgi on segapakendi konteineri tellinud 66 jäätmevaldajat (sh üksikelamud, korteriühistud, firmad)
2.3	Tartu linnaga koostöö jätkamine sellisel, et Tartu valla elanikel on võimalus Tartu linna jäätmejaamadesse üle anda eraldikogutud taaskasutatavaid jäätmeid (pakendijäätmed, paberi- ja kartongijäätmed, suurjäätmed, biolagunevad jäätmed jms), samuti ohtlikke jäätmeid ja probleemtooteid	pidev	KOV, Tartu linn	Koostöö jätkub. Tartu valla elanikud saavad jätkuvalt oma jäätmed kahte jäätmejaama üle anda.
2.4	Maastikupilti kahjustava ja kasutusest väljalangenud või lagununud põllumajandus-, tööstus- või militaarehitisi lammutamise ja sellest tekkindu jäätmete käitlemise, sealhulgas taaskasutuse ja ringlussevõtu ja maa-ala koristamise propageerimine;	2018-2023	KOV, KIK, EL fondid	Raadil asunud juhtimiskeskuse lammutamine ja ala korrastamine.
3	Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine ning seire ja järelevalve tõhustamine			
3.1	Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine	2018-2023	KOV, KIK	2023. aastal on planeeritud kolm kogumisringi (20.-21. mai, 27.mai ja 23.-24. september).
3.2	Illegaalsete ladestuskohtade likvideerimine	2018-2023	KOV, KIK, EL fondid, vabatahtlik töö	Valla elanikelt tasuta eteniidi kokku kogumine. Raadi rehvihunnikute likvideerimine KIK rahadega. Pidev isetekkeliste prügmägede likvideerimine.
3.3	Illegaalsete ladestuskohtade likvideerimine endise Raadi sõjaväelennuvälja territooriumil	2018-2023	KOV, KIK, EL fondid	Pidev töö.
3.4	Ohtlike aineid sisaldavate kasutusest väljalangenud põllumajanduslike ehitiste (endised kütuselaod, väetiste ja mürkide hoidlad) ja militaarehitiste (kütuste ja kemikaalidega seotud objektid Raadi endisel sõjaväelennuväljal) lammutamine ja jäätmete nõuetekohane käitlemine		KIK, KOV, maa-omanikud	Juhtimiskeskuse lammutamine.

3.5	Seire- ja järelevalvesüsteemi tõhustamiseks tehakse koostööd naaberomavalitsustega ning riiklike keskkonnajärelevalve organisatsioonidega;	2018-2023	KOV, koostööpartnerid	Pidev töö. Osalemine Keskkonnainspeksiooni (alates 01.01.2021 Keskkonnaamet) kontrollkäikudel. Erinevate omavalitsuste ümarlauad jäätmete teemal.
3.6	Jäätmevaldajate registri pidev täiendamine ja arendamine	pidev	KOV	Täiendatakse jooksvalt.

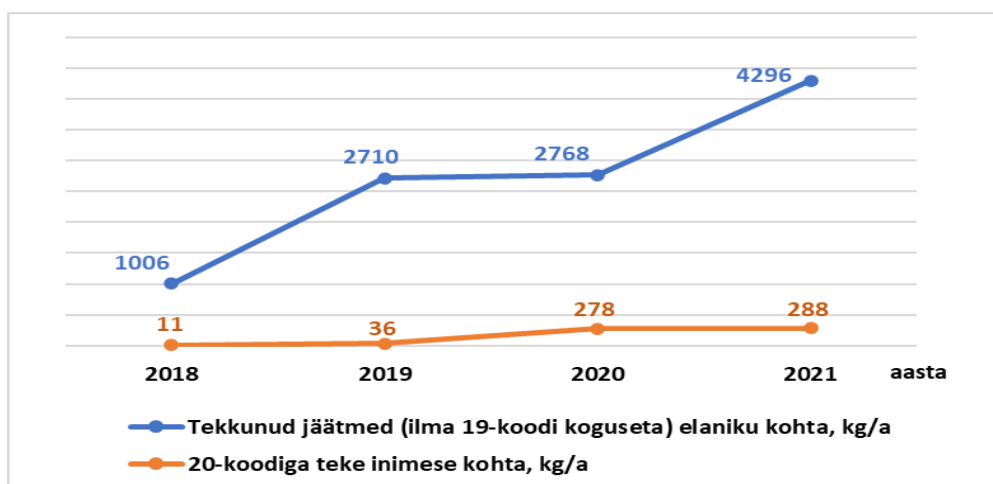
3.2. Tartu valla jäätmetekke perioodil 2018-2021

Käesolevas peatükis ei analüüsita aasta 2017 andmeid, kuna see periood jääb enne haldusreformi (vt peatükk 2.1) ning ei kajasta tegelikku ühinenud Tartu valla olukorda.

Vastavalt JATS ja Keskkonnaportaali andmetele tekkis Tartu vallas perioodil 2018-2021 kokku ca 135 340 t erinevaid jäätmeid. Sellest 14437 t tekkis 19-koodiga jäätmeid, mida peetakse jäätmete käitlemisel tekkivateks jäätmeteks jäätmekäitlusettevõtetes. Kõige suurem kogus, ca 14 165 t tekkis Raadi lennuväljalt vanarehvide koristuse ja purustamisega Ragn-Sells AS poolt.

Seega võib Tartu vallas aastatel 2018-2021 tekkinud jäätmete koguseks pidada ca 120 900 t jäätmeid. See teeb perioodil 2018-2021 keskmiselt elaniku kohta 2695 kg jäätmeid aastas kasvades aastal 2021 koguseni 4296 kg (vt joonis 2). Jäätmekoguste kasvamise põhjuseks võib pidada nii elanike arvu suurenemist kui ka ettevõtluse arengut Tartu vallas. Statistikaameti andmetel tegutses aastal 2018 Tartu vallas 1014 ettevõtet aga aastal 2022 juba 1293 ettevõtet.

Statistikaameti andmetel tekib olmejäätmeid Eestis elaniku kohta 395 kg/a. Siinkohal tekkis JATS ja Keskkonnaportaali andmetel olmejäätmeid (20-koodiga¹¹ jäätmed) Tartu vallas perioodil 2018-2021 kokku 6978.2 t. See teeb keskmiseks olmejäätmete tekkekoguseks elanike kohta vaadeldaval perioodil 153 kg/a kasvades koguseni 288 kg (aastal 2021). Jäätmekoguste kasvu põhjuseks on samuti Tartu valla elanike arvu tõus (vt joonis 1) ja ettevõtluse suurenemine. Täpsem jäätmetekke kogus aastatel 2018-2021 elaniku kohta on näha joonisel 2.

Joonis 2. Tartu vallas elaniku kohta tekkinud jäätmete kogused perioodil 2018-2021. (allikad: JATS ja Keskkonnaportaali)

Siinkohal tuleb arvesse võtta asjaolu, et JATS andmed kuni aastani 2019 võivad olla vigased ega anna täielikku ülevaadet jäätmete tekkekogusest enne aastat 2022. Suure tõenäosusega pole JATS andmebaasis Tartu valla andmed ettevõtete poolt õigesti sisestatud. Mitmete jäätmeliikide puhul on näha koguste hüppelist tõusu aastal 2020, kui võeti kasutusele jäätmeandmete sisestamiseks Keskkonnaportaali (vt tabel 4).

Kogu jäätmete nimekiri ja kogused Tartu vallas tekkinud jäätmete kohta on ära toodud tabelis 4 ning joonisel 3 on välja toodud olulisemate jäätmeliikide jäätmete perioodil 2017-2021. Täpsemalt iga jäätmeliigi osas on analüüs toodud järgnevatel peatükkides.

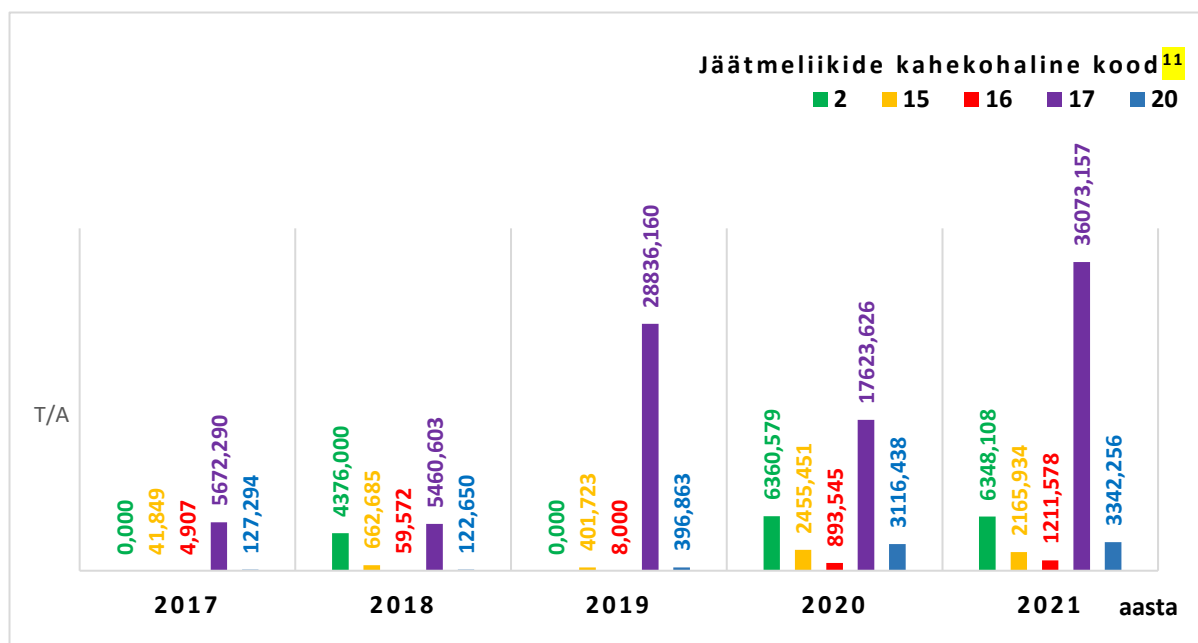
Tabel 4. Jäätmete liigiti Tartu vallas perioodil 2017-2021. Tärniga (*) on märgitud ohtlikud jäätmed ning „kokku“ on jäätmegrupi tava- ja ohtlikud jäätmed kokku (allikad: JATS ja Keskkonnaportaal)

Jäätmekood	Jäätmeliigi nimetus	2017	2018	2019	2020	2021	KOKKU
02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	18.800	0.000	0.000	13.050	10.510	42.360
02 01 03	Taimsete kudede jäätmed	0.000	0.000	0.000	20.000	258.600	278.600
02 01 04	Plastijäätmed (välja arvatud pakendid)	0.000	0.000	0.000	8.880	0.035	8.915
02 01 06	Loomaväljaheited, virts ja sõnnik (sealhulgas reostunud allapanu), eraldi kogutud ja mujal käideldud vedelad farmiheitmed	0.000	0.000	0.000	6346.000	6341.400	12687.400
02 01 07	Metsamajandusjäätmed (näiteks oksad, risu)	0.000	1.000	0.000	0.000	0.000	1.000
02 01 10	Metallijäätmed	0.000	0.000	0.000	14.579	6.708	21.287
02 05 02	Reovee kohtpuhastussetted	0.000	4375.000	0.000	0.000	0.000	4375.000
2	Põllumajanduses, aianduses, vesiviljeluses, metsanduses, jahinduses ja kalapüügil ning toiduainete valmistamisel ja töötlemisel tekkinud jäätmed	0.000	4376.000	0.000	6360.579	6348.108	17084.687
2 (KOKKU)		0.000	4376.000	0.000	6360.579	6348.108	17084.687
03 01 05	Saepuru, sealhulgas puidutolm, laastud, pinnud, puit, laast- ja muud puidupõhised plaadid ning vineer, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 03 01 04*	0.000	0.000	0.000	169.406	202.460	371.866
3	Puidu töötlemisel, plaatide ja mööbli ning tselluloosi, paberi ja kartongi tootmisel tekkinud jäätmed	0.000	0.000	0.000	169.406	202.460	371.866
3 (KOKKU)		0.000	0.000	0.000	169.406	202.460	371.866
04 02 22	Töödeldud tekstiilkiudude jäätmed	0.000	0.000	0.000	44.070	33.060	77.130
4	Naha-, karusnaha- ja tekstiilitööstusjäätmed	0.000	0.000	0.000	44.070	33.060	77.130
4 (KOKKU)		0.000	0.000	0.000	44.070	33.060	77.130
08 01 11*	Orgaanilisi lahusteid või muid ohtlikke aineid sisaldavad värvi- ja lakijäätmed	0.000	0.000	0.000	41.953	37.757	79.710
08 01 12	Värvi- ja lakijäätmed, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 08 01 11*	0.000	0.000	0.000	1.865	65.172	67.037
08 01 19*	Värve või lakke sisaldavad vesisuspensioonid, mis sisaldavad orgaanilisi lahusteid või muid ohtlikke aineid	0.000	0.000	0.000	1.126	0.000	1.126
08 01 99	Nimistus mujal nimetamata jäätmed	0.000	0.000	0.000	14.900	0.000	14.900
8	Pinnakatete (värvide, lakkide ja klaasjate emailide), liimide, hermeetikute ja trüükvärvid valmistamisel, kokkusegamisel, jaotamisel ja kasutamisel tekkinud jäätmed	0.000	0.000	0.000	16.765	65.172	81.937
8*		0.000	0.000	0.000	43.079	37.757	80.836
8 (KOKKU)		0.000	0.000	0.000	59.844	102.929	162.773
09 01 01*	Vesialusilmuti- ja -aktivaatorilahused	0.000	0.000	0.000	0.507	0.000	0.507
9*		0.000	0.000	0.000	0.507	0.000	0.507
9 (KOKKU)		0.000	0.000	0.000	0.507	0.000	0.507
10 01 01	Koldetuhk, räbu ja katlatuhk (välja arvatud koodinumbriga 10 01 04* nimetatud katlatuhk ning koodinumbritega 10 01 96* ja 10 01 97* nimetatud jäätmed)	0.000	0.000	0.000	0.000	57.960	57.960
10		0.000	0.000	0.000	0.000	57.960	57.960
10 (KOKKU)		0.000	0.000	0.000	0.000	57.960	57.960
12 01 01	Mustmetalliviilmed ja –treilaastud	0.000	0.000	0.000	97.049	22.582	119.631
12 01 02	Mustmetallitolm ja –kübemed	0.000	0.000	0.000	49.559	0.000	49.559
12 01 03	Värvilise metalli viilmed ja treilaastud	0.000	0.000	0.000	8.619	13.287	21.906
12 01 09*	Halogeenivabad metallitöötlemisemulsiooni- ja -lahusejäätmed	0.000	0.000	0.000	0.710	0.000	0.710
12	Metallide ja plastide mehaanilisel vormimisel ning füüsilisel ja mehaanilisel pinnatöötlemisel tekkinud jäätmed	0.000	0.000	0.000	155.227	35.869	191.096
12*		0.000	0.000	0.000	0.710	0.000	0.710
12 (KOKKU)		0.000	0.000	0.000	155.937	35.869	191.806
13 01 13*	Muud hüdraulikaõlid	0.000	0.000	0.000	1.400	0.809	2.209
13 02 06*	Süntetilised mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	0.569	0.325	0.000	3.560	3.441	7.895
13 02 08*	Muud mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	0.000	1.369	0.351	2.809	7.726	12.255
13 05 06*	Õlipüünistes lahutatud õli	0.000	0.000	0.000	4.000	5.260	9.260
13 05 07*	Õlipüünistes lahutatud õline vesi	7.540	0.000	0.500	9.344	14.186	31.570
13 05 08*	Segajäätmed liiva- ja õlipüünistest	2.560	45.940	3.500	6.260	4.020	62.280
13 07 01*	Kütteõli ja diislikütus	0.000	0.000	0.000	0.160	0.000	0.160
13 08 02*	Muud emulsioonid	0.000	5.000	0.000	0.000	0.000	5.000
13*	Õli- ja vedelkütusejäätmed (välja arvatud toiduõlid ning jaotistes 05, 12 ja 19 nimetatud jäätmed)	10.669	52.634	4.351	27.533	35.442	130.629
13 (KOKKU)		10.669	52.634	4.351	27.533	35.442	130.629
14 06 03*	Muud lahustid ja lahustisegud	0.000	0.000	0.000	0.775	1.175	1.950

14*	Orgaaniliste lahustite, külmutusagenside ja propellentide jäätmel (välja arvatud jaotistes 07 ja 08 nimetatud jäätmel)	0.000	0.000	0.000	0.775	1.175	1.950
14 (KOKKU)		0.000	0.000	0.000	0.775	1.175	1.950
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	21.850	89.949	266.454	948.640	1092.171	2419.064
15 01 02	Plastpakendid	1.138	2.062	25.908	447.782	475.605	952.495
15 01 03	Puitpakendid	2.587	109.847	1.771	689.240	265.800	1069.245
15 01 04	Metallpakendid	0.000	0.000	0.000	12.652	20.925	33.577
15 01 06	Segapakendid	13.872	459.182	107.118	314.257	261.746	1156.175
15 01 07	Klaaspakendid	0.000	0.000	0.000	39.315	44.997	84.312
15 01 10*	Ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastatud pakendid	2.402	1.645	0.379	2.160	3.642	10.228
15 02 02*	Ohtlike ainetega saastatud absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid (sealhulgas nimistus mujal nimetatud õlifiltrid) ja kaitseriietus	0.000	0.000	0.093	1.405	0.986	2.484
15 02 03	Absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid ja kaitseriietus, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 15 02 02*	0.000	0.000	0.000	0.000	0.062	0.062
15	Pakendijäätmel, nimistus mujal nimetatud absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid ja kaitseriietus	39.447	661.040	401.251	2451.886	2161.306	5714.930
15*		2.402	1.645	0.472	3.565	4.628	12.712
15 (KOKKU)		41.849	662.685	401.723	2455.451	2165.934	5727.642
16 01 03	Vanarehvid	1.100	0.000	0.000	189.601	174.395	365.096
16 01 04*	Romusõidukid	0.000	0.000	0.000	59.733	146.306	206.039
16 01 06	Romusõidukid, mis ei sisalda vedelike ega ohtlike osi	0.000	0.000	0.000	5.442	632.599	638.041
16 01 07*	Õlifiltrid	0.061	0.124	0.000	0.496	1.316	1.997
16 01 14*	Ohtlike aineid sisaldavad antifriisid	0.000	0.000	0.000	0.029	0.000	0.029
16 01 17	Mustmetallid	0.000	0.000	0.000	521.440	0.000	521.440
16 01 18	Värvilised metallid	0.000	0.000	0.000	1.604	1.168	2.772
16 01 19	Plastid	0.000	0.000	0.000	3.240	0.000	3.240
16 01 20	Klaas	0.000	0.000	0.000	0.000	3.320	3.320
16 01 21*	Ohtlikud osad, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 16 01 07* kuni 16 01 11*, 16 01 13* ja 16 01 14*	0.056	0.128	0.000	0.000	0.020	0.204
16 02 14	Kasutuselt kõrvaldatud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 16 02 09* kuni 16 02 13*	0.000	0.000	0.000	0.014	0.000	0.014
16 02 15*	Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud ohtlikud osad	0.000	0.000	0.000	0.000	0.001	0.001
16 02 16	Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud osad, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 16 02 15*	0.270	0.000	0.000	55.357	89.781	145.408
16 02 98	Muud kasutuselt kõrvaldatud seadmed ja aparaadid, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 16 02 97*	0.000	0.000	0.000	0.976	0.000	0.976
16 03 04	Anorgaanilised jäätmel, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 16 03 03*	0.000	0.000	0.000	1.675	17.060	18.735
16 03 06	Orgaanilised jäätmel, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 16 03 05*	0.000	0.000	0.000	14.860	0.000	14.860
16 06 01*	Pliiakud	0.000	0.000	0.000	16.238	122.341	138.579
16 07 08*	Õli sisaldavad jäätmel	3.420	59.320	8.000	22.840	23.271	116.851
16	Nimistus mujal nimetatud jäätmel	1.370	0.000	0.000	794.209	918.323	1713.902
16*		3.537	59.572	8.000	99.336	293.255	463.700
16 (KOKKU)		4.907	59.572	8.000	893.545	1211.578	2177.602
17 01 01	Betoon	0.000	4.520	18225.000	1795.540	10921.740	30946.800
17 01 02	Tellised	4960.000	0.000	9069.000	611.140	3650.000	18290.140
17 01 07	Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 01 06*	0.000	435.500	0.000	2297.840	17040.280	19773.620
17 02 01	Puit	32.040	13.540	30.250	651.280	751.750	1478.860
17 02 02	Klaas	0.000	0.000	0.000	0.160	34.020	34.180
17 02 03	Plastid	0.000	0.000	0.000	3.590	0.000	3.590
17 03 01*	Kivisõe- või põlevkivitõrva sisaldavad bituumentitaolised segud	0.000	0.000	0.000	0.000	1.290	1.290
17 03 02	Bituumentitaolised segud, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 03 01*	448.920	2826.920	1407.750	6702.860	47.790	11434.240
17 04 01	Vask, pronks, valgevask	0.000	0.000	0.000	42.519	4.620	47.139
17 04 02	Alumiinium	0.000	0.000	0.000	29.996	81.377	111.373
17 04 03	Plii	0.000	0.000	0.000	0.140	0.014	0.154
17 04 04	Tsink	0.000	0.000	0.000	0.030	0.011	0.041
17 04 05	Raud ja teras	6.340	21.720	4.660	1295.357	1037.212	2365.289
17 04 06	Tina	0.000	0.000	0.000	0.006	0.000	0.006
17 04 07	Metallisead	0.000	0.000	0.000	34.061	19.979	54.040
17 04 11	Kaablid, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 04 10*	0.000	0.032	0.000	0.129	0.000	0.161
17 05 03*	Ohtlike aineid sisaldavad kivid ja pinnas	0.000	0.000	0.000	3.194	8.560	11.754
17 05 04	Kivid ja pinnas, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 05 03*	0.000	910.000	0.000	2920.500	1498.150	5328.650

17 05 06	Süvenduspinnas, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 05 05*	100.000	1070.680	0.000	0.000	0.000	1170.680
17 05 08	Teetammitäitematerjal, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 05 07*	0.000	0.000	0.000	150.000	0.000	150.000
17 06 05*	Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	12.140	10.460	0.000	105.889	148.702	277.191
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 17 09 01*, 17 09 02* ja 17 09 03*	112.850	167.231	99.500	979.395	827.662	2186.638
17	Ehitus- ja lammutuspraht (sealhulgas saastunud maa-aladelt eemaldatud pinnas)	5660.150	5450.143	28836.160	17514.543	35914.605	93375.601
17*		12.140	10.460	0.000	109.083	158.552	290.235
17 (KOKKU)		5672.290	5460.603	28836.160	17623.626	36073.157	93665.836
18 01 03*	Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt	0.000	0.000	0.000	0.934	0.112	1.046
18 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0.000	0.000	0.000	0.028	0.003	0.031
18 02 02*	Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt	0.000	0.001	0.002	3.000	0.006	3.009
18 02 98*	Sortimata ravimikogumid	0.000	0.000	0.007	0.004	0.005	0.016
18*	Inimeste või loomade tervishoiu või sellega seotud uuringute käigus tekkinud jäätmed (välja arvatud köögi- ja sööklajajäätmed, mis ei ole tervishoiuga otseselt seotud)	0.000	0.001	0.009	3.966	0.126	4.102
18 (KOKKU)		0.000	0.001	0.009	3.966	0.126	4.102
19 08 01	Võrepraht	0.000	0.000	0.000	3.723	5.198	8.921
19 08 02	Liivapüünisese	0.000	0.000	0.000	5.920	10.040	15.960
19 08 05	Olmereovee puhastusseted	0.000	0.000	0.000	0.000	169.200	169.200
19 08 09	Vaid toiduõli ja -rasva sisaldava õli ja vee segu lahutamisel tekkinud rasva, õli ning vee segu	0.000	0.000	0.000	1.000	0.000	1.000
19 12 02	Mustmetallid	0.000	0.000	0.000	0.000	71.680	71.680
19 12 03	Värvilised metallid	0.000	0.000	0.000	0.002	0.000	0.002
19 12 04	Plastid ja kummi	0.000	0.000	0.000	10214.920	3785.109	14000.029
19 12 07	Puit, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 19 12 06*	0.000	0.000	0.000	77.100	0.000	77.100
19 12 12	Muud jäätmete mehaanilise töötlemise jäägid (sealhulgas materjalisegud), mida ei ole nimetatud koodinumbriga 19 12 11*	0.000	0.000	0.000	0.000	93.460	93.460
19	Jäätmekäitlusettevõtete, ettevõtteväliste reoveepuhastite ning joogi- ja tööstusvee käitlemisel tekkinud jäätmed	0.000	0.000	0.000	10302.665	4134.687	14437.352
19 (KOKKU)		0.000	0.000	0.000	10302.665	4134.687	14437.352
20 01 01	Paber ja kartong	3.423	5.980	244.119	328.772	353.417	935.711
20 01 08	Biologunevad köögi- ja sööklajajäätmed	0.000	0.000	0.000	100.466	136.410	236.876
20 01 11	Tekstiilid	0.000	0.000	0.000	0.000	0.495	0.495
20 01 14*	Happed	0.000	0.000	0.000	0.000	0.015	0.015
20 01 19*	Pestitsiidid	0.000	0.000	0.225	1.840	0.000	2.065
20 02 21*	Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0.000	0.075	0.083	0.148	0.220	0.526
20 02 23*	Klorofluorosüsinike sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud seadmed	0.000	0.000	0.000	0.060	2.280	2.340
20 01 25	Toiduõli ja -rasv	0.000	0.000	0.000	0.220	0.000	0.220
20 01 27*	Ohtlike aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0.000	0.000	0.000	0.131	0.575	0.706
20 01 28	Värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 20 01 27*	0.000	0.000	0.000	0.040	0.000	0.040
20 01 29*	Ohtlike aineid sisaldavad pesuained	0.000	0.000	0.000	0.000	2.853	2.853
20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 01*, 16 06 02* ja 16 06 03* nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareid või akusid	1.894	0.000	0.026	0.025	1.700	3.645
20 01 35*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	0.279	0.426	0.000	4.749	45.478	50.932
20 01 36	Kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	6.232	0.000	0.158	101.571	136.791	244.752
20 01 38	Puit, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 20 01 37*	0.000	0.000	0.000	0.660	0.000	0.660
20 01 39	Plastid	0.000	0.000	0.114	0.718	1.169	2.001
20 01 40	Metallid	0.000	0.000	0.000	112.120	79.413	191.533
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0.000	0.000	0.000	0.002	0.048	0.050
20 01 99	Nimistus mujal nimetamata muud jäätmed	0.000	0.449	0.259	0.476	0.053	1.237
20 02 01	Biologunevad jäätmed	0.000	0.000	0.000	29.556	7.613	37.169
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	115.466	115.720	151.879	2429.582	2556.684	5369.331
20 03 07	Suurjäätmed	0.000	0.000	0.000	5.122	17.042	22.164
20 03 99	Nimistus mujal nimetamata olmejäätmed	0.000	0.000	0.000	0.180	0.000	0.180
20	Olmejäätmed (kodumajapidamisjäätmed ja samalaadsed kaubandus-, tööstus- ja	125.121	122.149	396.529	3109.483	3289.087	7042.369
20*		2.173	0.501	0.334	6.955	53.169	63.132

20 (KOKKU)	ametiasutusjäätmed), sealhulgas liigiti kogutud jäätmed	127.294	122.650	396.863	3116.438	3342.256	7105.501
-------------------	---	----------------	----------------	----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Joonis 3. Suurema kogusega jäätmeliikide jäätmete ke Tartu vallas perioodil 2017-2021 (allikad: JATS ja Keskkonnaportaal)

3.3. Olmejäätmete kogumine ja käitlemine

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Täpsema olmejäätmete definitsiooni annab jäätmeseadus¹¹.

Keskkonnaministri 03.06.2022 määruse nr 28, „Olmejäätmete liigiti kogumise ja sortimise nõuded ja kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ (edaspidi *sortimismäärus*) järgi tuleb olmejäätmed sortida tekkemomendil, et tagada nende kvaliteet ning vältida hiljem liigset energia- ning tööjõukulu. Sortimismääruse § 3 lg 2 järgi tuleb liigiti koguda vähemalt järgnevad jäätmed:

- paber ja kartong (20 01 01);
- plastid (20 01 39);
- metallid (20 01 40);
- klaas (20 01 02);
- biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01);
- biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08);
- bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 02, 20 02 03);
- pakendid (15 01), sealhulgas paber- ja kartongpakendid (15 01 01), plastpakendid (15 01 02), puitpakendid (15 01 03), metallpakendid (15 01 04), komposiitpakendid (15 01 05), klaaspakendid (15 01 07) ja tekstiilpakendid (15 01 09);
- puit (20 01 38);
- tekstiil (20 01 10, 20 01 11);
- suurjäätmed (20 03 07);
- probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36);

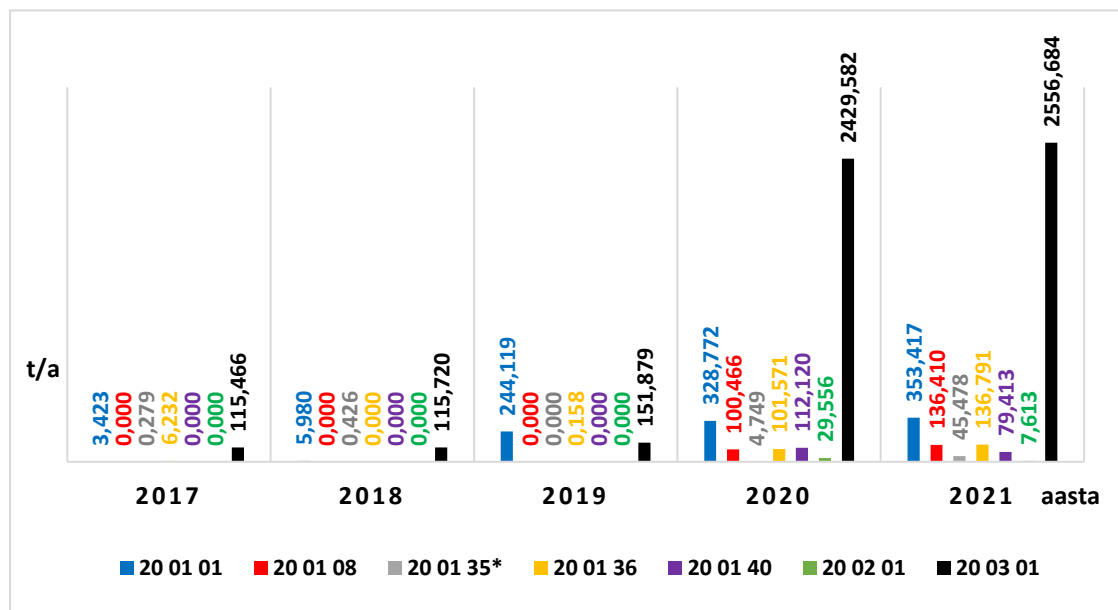
¹¹ Jäätmeseadus § 7

- ravimijäätmed (20 01 32, 20 01 31*, 20 01 95*, 20 01 96*, 20 01 97*, 20 01 98*);
- käesolevas lõikes nimetamata ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „*” tähistatud jäätmed) ning olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10*.

Tartu vallas¹² on alates 01.07.2022 omavalitsuse territooriumil üks jäätmeveo piirkond, mis on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga. Jäätmevedu kohustuslik kõigil kinnistutel (sh suvilad, maakodud jms), kuid elanikel on võimalik taotleda vabastust korraldatud jäätmeveost erandjuhul. Seega Tartu vallas kogutakse kokku olmejäätmed korraldatud jäätmeveo raames.

Tartu vallas on mitmeid jäätmete üle andmise võimalusi, Tartu valla elanikud saavad kasutada Tartu linnas asuvaid jäätmejaamu (Selli tn 19 ja Jaama 72c). Alates jaanuarist 2023.a toimub Tartu linnas asuvates jäätmejaamades Tartu valla sissekirjutusega elanike tuvastamine ID-kaardi abil. Biolagunevate aiapäätmete, rõivaste, tekstiilide, vanarehvide ja ohtlike jäätmete üleandmisele on seatud koguste piirangud.

Suurima tekkemahuga on olmejäätmetest perioodil 2017-2021 jäätmed koodiga 20 03 01 (Prügi (segaolmejäätmed)), mille kogus on ca 76% kogu olmejäätmete tekkemahust (vt tabel 4). Siinkohal näeme kindalt tõusu jäätmete koodiga 20 03 01 (segaolmejäätmed) tekkimisel (vt joonis 4). Sama trendi on näha ka kõigi teiste olmejäätmete puhul. Olmejäätmete tekkemahust tõus Tartu vallas on seotud rahvaarvu tõusuga, ettevõtluse arenguga ning ka asjaoluga, et JATS andmebaasis pole Tartu valla andmed suurendamisega ettevõtete poolt õigesti sisestatud. Mitmete jäätmeliikide puhul on näha koguste hüppelist tõusu aastal 2020, kui võeti kasutusele jäätmeandmete sisestamiseks Keskkonnaportaali (vt tabel 4).

Joonis 4. Tartu valla koguselt suurimad olmejäätmete tekkemahud 2017-2021. (allikad: JATS ja Keskkonnaportaali)

Paberi- ja kartongijäätmed (20 01 01) eraldi kogutuna olmejäätmete seast on kergesti taaskasutatavad. Vanapaberi taaskasutamiseks on tarvis see eraldada muudest jäätmetest ning vältida selle kvaliteedi langemist. Vastavalt tabelis 4 ja joonisel 4 olevatele andmetele tekkis Tartu vallas paberi- ja kartongijäätmeid perioodil 2017-2021 keskmiselt kogu olmejäätmete kodusest ca 13% ehk 935,7 t/a kasvades stabiilselt kogusest 3,4 t/a (aasta 2017) kuni 353,4 t/a (aasta 2021). Vanapaberi ja kartongijäätmete kogumine toimub nii korraldatud jäätmeveo

¹² [https:// tartuvald.ee/](https://tartuvald.ee/)

raames kui ka Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamades. Millises koguses Tartu valla elanik paberi- ja kartongijäätmeid jäätmejaamadesse viib, pole teada.

Jooniselt 4 on näha ka olmejäätmete seas elektroonikajäätmete (20 01 36) ja metallide (20 01 40) jäätmete märkimisväärne koguste teke perioodil 2017-2021. Suurim kogus, 136,8 t elektroonikajäätmeid tekkis aastal 2021 ja 112,1 t metallijäätmeid aastal 2020.

Suurjäätmed (20 03 07) on suuregabariidilised esemed, näiteks mööbliesemed, vaibad, madratsid, kraanikausid, wc-potid jne. Suurjäätmetena ei käsitleta romuautosid ja autorehve, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid, sh külmikud, pesumasinad, telerid. Vastavalt JATS ja Keskkonnaportaali andmetele (vt tabel 4) tekkis suurjäätmeid perioodil 2017-2021 ainult viimasel kahel aastal, sh aastal 2021 ca 17 t. Aastatel 2017-2019 suurjäätmeid Tartu vallas ei tekkinud. Selline suurjäätmete koguse järsk tõus on seotud sellega, et alates 2022 saab suurjäätmeid ära anda kodu juurest korraldatud jäätmeveo raames.

Rõiva- ja tekstiilijäätmete (20 01 10, 20 01 11) liigiti kogumine toimub Tartu valla inimestelt ainult Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamades. Vastavalt sortimisuuringule¹³ moodustavad rõiva- ja tekstiilijäätmed Eestis keskmiselt 5,81% segaolmejäätmetest. See-eest JATS ja Keskkonnaportaali andmetele (vt tabel 4) vaadeldaval perioodil ei tekkinud Tartu vallas rõvajäätmeid (20 01 10), tekstiilijäätmeid tekkis ainult aastal 2021 alla 500 kg.

Täna sel päeval pole Tartu valla rõiva- ja tekstiilijäätmete kogumine korraldatud jäätmeveoga hõlmatud ega ka paigutatud ühtegi vastavat konteinerit valla territooriumile. Elanikel on siiski võimalus viia kasutuskõlblikud riided ja tekstiil Uuskasutuskeskusesse ning Sõbralt Sõbrale kogumispunkti sisse.

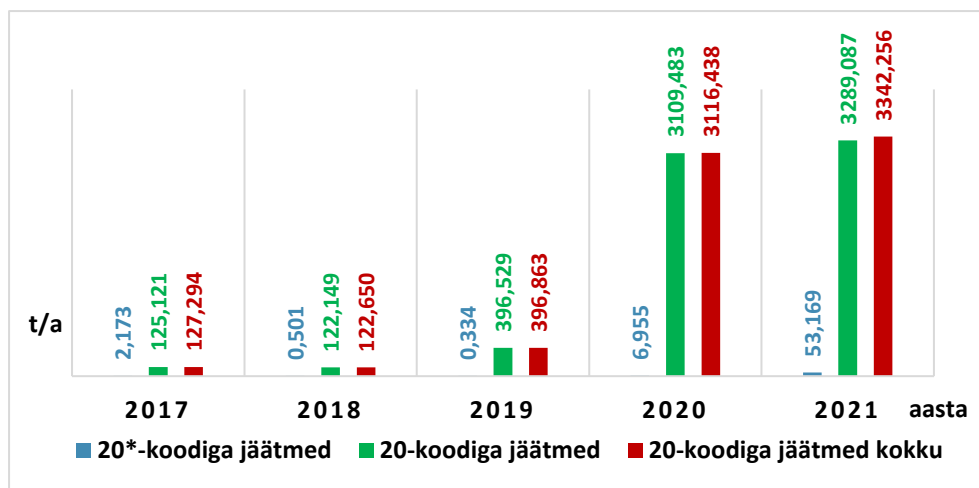
Materjalina üldjuhul segaolmejäätmetes sisalduvad rõiva ja tekstiilijäätmed taaskasutamiseks ei sobi, kuna on sageli määrduvad ning sisaldavad detailelemente (lukud, nõöbid), mille eemaldamine on keerukas. Rõivaste korduskasutus on levinud tegevus, kuid neid andmeid ei ole võimalik kajastada ametlikus statistikas, seetõttu pole ka teada, kui palju suunati Tartu valla elanike poolt rõvaid ja tekstiili korduvkasutusse näiteks läbi Uuskasutuskeskuse või Sõbralt Sõbrale kogumispunktidesse.

Tekstiili- ja rõvajäätmete tekke vältimisel on eelistatud lahenduseks korrigeerida tarbimisharjumusi ja vähendada nn kiirmoe tööstuse toodete tarbimist. Olemasolevaid taaskasutamiseks kõlblikke esemeid on otstarbekas viia taaskasutusse. Käesoleva kava koostamise hetkel puuduvad Eestis teenused ja nõudlus tekstiilipõhiste, olmelise tekkega jäätmete tööstuslikus mahus käitlemiseks materjalina taaskasutamise eesmärgil.

Kui analüüsida perioodil 2017-2021 tekkinud ja kogutud olmejäätmete hulgas olevaid ohtlike jäätmete koguseid, siis näeme ohtlike jäätmete koguste kasvu võrreldes perioodi algusega (vt joonis 5). Eelkõige on olmejäätmete hulgast tekkinud ohtlikest jäätmetest elektroonikaga ning värvi, liimi ja vaiguga seotud jäätmeid. Stabiilselt tekib Tartu vallas ohtlikest olmejäätmetest luminescentslampe, keskmiselt ca 105 kg/a (vt tabel 4).

Tartu vallas tekkis perioodil 2017-2021 20*-koodiga jäätmeid (olmejäätmetes ohtlikud jäätmed) 63 t ehk 6 % kogu ohtlike jäätmete kogusest (vt tabel 4).

¹³ SEI Tallinn „Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring“ (<https://www.sei.org/publications/segaolmejaatmete-uuring/>) (2020)

Joonis 5. Olmejäätmete hulgas olevate tava- ja ohtlike jäätmete jagunemine Tartu vallas perioodil 2017-2021. (allikad: JATS ja Keskkonnaportaal)

Vastavalt Tartu valla kodulehele saavad Tartu valla elanikud enamus olmes tekkivaid ohtlikke jäätmeid üle anda Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamades. Suuremates koguses ohtlikke jäätmete üle andmiseks tuleb enne Tartu linnavalituse linnamajanduse osakonnaga kokku leppida. Lisaks korraldab alates 2022 Tartu vallavalitsus eterniidi jäätmete kogumiseks kogumisringe ning kogumisringidega jätkatakse. Olmejäätmete teke vähendamise edendamisel on peamine roll täita Tartu vallas elavatel inimestel, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete koguse vähendamine. Olmejäätmete kogus sõltub eelkõige tarbimisharjumistest, kaubandus- ja teiste teenindustevõtete lähedusest ning kui hästi võetakse osa liigiti kogumisest (paber ja kartongi, pakendijäätmete ja biolagunevate jäätmete eraldi kogumisest ja üle andmisest).

3.4. Pakendijäätmete teke ja kogumine

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks või esitlemiseks selle kauba olelusringi vältel: toormest kuni valmiskaubani ning tootja käest tarbija kätte jõudmiseni. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavaid ühekorrapakendeid¹⁴.

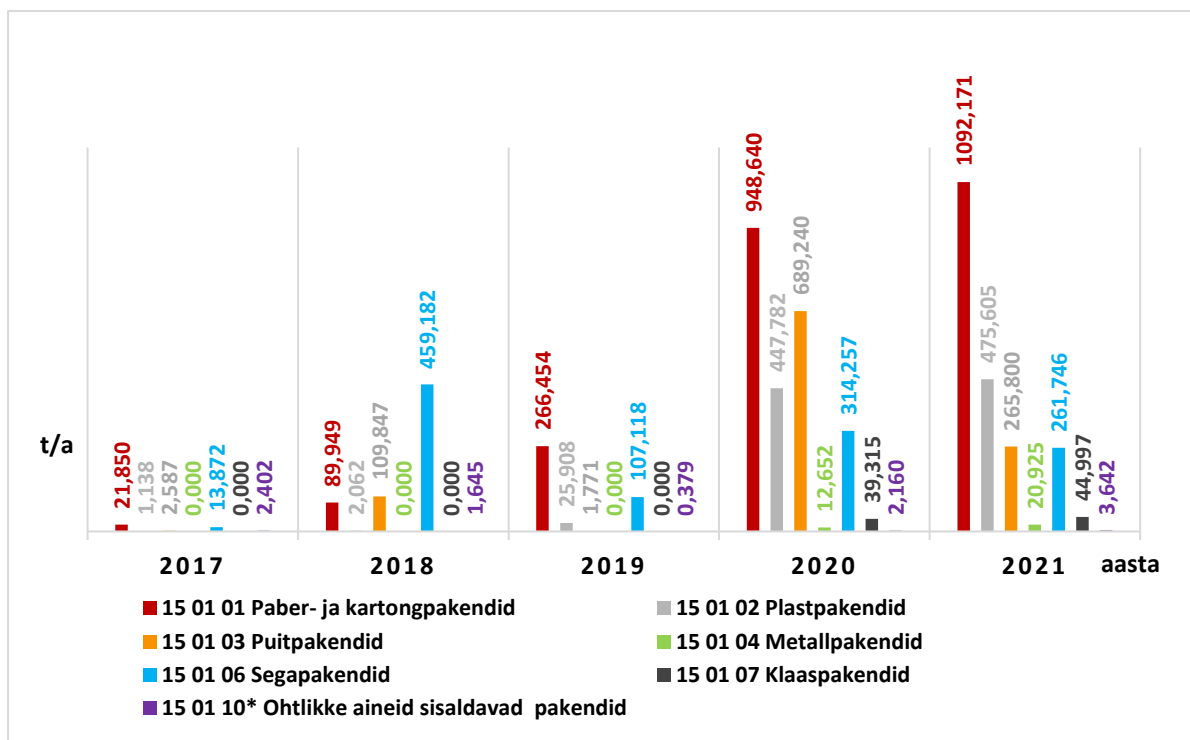
Pakendiseadusest tulenevalt on omavalitsustel pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemis koordineeriv roll. Kohalik omavalitsus peab kindlaks määrama oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning sätestama need oma jäätmehoolduseeskirjas.

Pakendite kogumine toimub Tartu vallas nii korraldatud jäätmeveo raames kui ka 53 avaliku konteineriga üle Tartu valla. Pandipakendeid saab ära anda ka vastava pakendiga toodet müüvates kauplustes. Pakendijäätmeid saab viia ka Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamades.

Vastavalt JATS ja Keskkonnaportaal andmetele koguti Tartu vallas perioodil 2017-2021 pakendijäätmetest kokku kõige enam paber- ja kartongpakendeid, kogu pakendite kogusest ca 42% ehk 2419 t (vt tabel 4). Pakenditest moodustas ca 20 % ka segapakendeid (1156 t) ja puitpakendeid (1069 t). Kõikide pakendite koguste tõusu on näha alates aastast 2020 (vt joonis 6), mis tuleneb sellest, et valla territooriumile on lisatud juurde avalikke pakendikonteinereid

¹⁴ Pakendiseadus § 2

ja korraldatud jäätmeveo raames saab hõlpsasti pakendeid ära anda. Lisaks on tõusnud perioodi jooksul ettevõtetest tekkinud sorteeritud pakendijäätmete osakaal.

Joonis 6. Pakendijäätmete kogumine Tartu vallas 2017-2021. (allikad: JATS ja Keskkonnaportaal)

Pakendijäätmete liigiti kogumise ja taaskasutuse määra on võimalik suurendada juba juurdunud pakendite eraldi kogumist veelgi edendades. Pakendijäätmete liigiti kogumise ja taaskasutuse määra suurendamiseks tuleb liikuda kahes suunas:

- teha intensiivsemat teavitustööd
- elanikkonna hulgas veelgi suurendada juba juurdunud pakendite eraldi kogumist kodu juures

Seetõttu on oluline muuta pakendite eraldi kogumine elanikkonnale mugavamaks ja teha intensiivsemat teavitustööd. Pakendite viimine vastavasse konteinerisse ei tohi olla ebaseadlik toiming (prügi vedeleb ümbruses, konteinerid on ületäitunud, pole töökorras või on määrdunud ja haisevad).

3.5. Ehitus- ja lammutusjäätmete teke ja kogumine

Ehitusjäätmed on ehitus-, remondi- ja lammutusjäätmed, mittekasutatav väljaveetav pinnas, puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sh need, mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlike jäätmeid, mis tekivad ehitamisel ja remontimisel ning mida ehitusobjektile tööd tegemiseks ei kasutata.

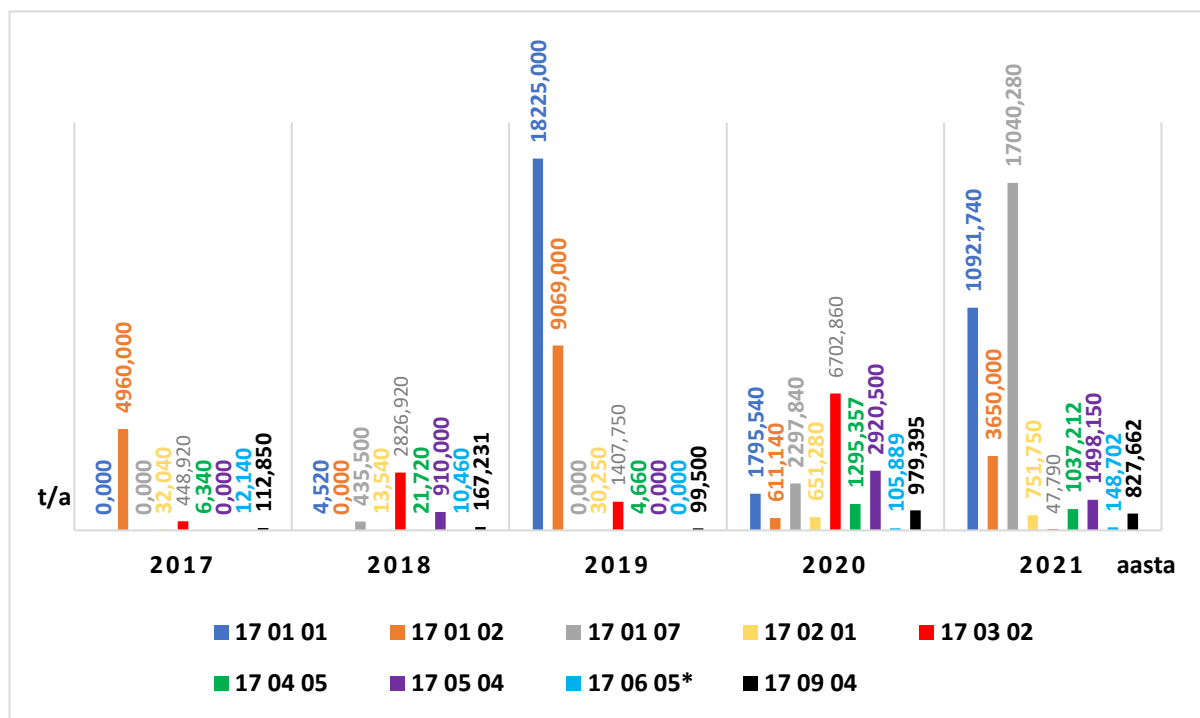
Ehitusjäätmete käitlemise küsimused tuleb lahendada juba ehitise projekteerimise etapis. Ehitise vastuvõtmisel tuleb muude dokumentide hulgas esitada õiend jäätmete nõuetekohase käitlemise kohta. Ehitusjäätmete käitlust reguleerib Tartu valla jäätmehoolduseeskiri, mille alusel vastutab ehitusjäätmete nõuetekohase käitlemise eest jäätmevaldaja kuni nende taaskasutamiseni või üleandmiseni jäätmevedajale.

Mingi osa tava- ja ohtlike ehitusjäätmeid saavad Tartu valla elanikud üle anda Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama tn 72c jäätmejaamadesse. Samuti saab Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama tn 72c jäätmejaamades üle anda asbesti sisaldavaid ehitusjäätmeid (17 06 05*). Nii nagu asbesti

sisaldavate isolatsioonijäätmete (17 06 01*) jaoks tuleb ka teiste ehitusjäätmete jaoks eraldi tellida vastavad keskkonnaluba omavalt jäätmekäitlejalt konteiner.

Tabelist 4 on nähe, et Tartu vallas tekkis perioodil 2017-2021 kokku ca 93 666 t ehitusjäätmeid jäätmekoodidega 17 ja 17* (ohtlikud jäätmed). Ehitusjäätmetest tekkis enim perioodil 2017-2021 jäätmeid koodiga 17 01 01 (betoon), kokku ca 30 947 t, mis on kogu ehitusjäätmete hulgast 33%. Suurel hulgal tekkis ka jäätmed 17 01 07 (betooni, telliste plaadi segu), kokku ca 19 774 t ja 17 01 02 (tellised).

Enamus ehitusjäätmete koguste teke jääb aastas 2019-2021, kuna Tartu vallas toimusid mitmed suuremad ehitus- ja lammutus projektid, sh ka eramute ehitamised (vt joonis 7).

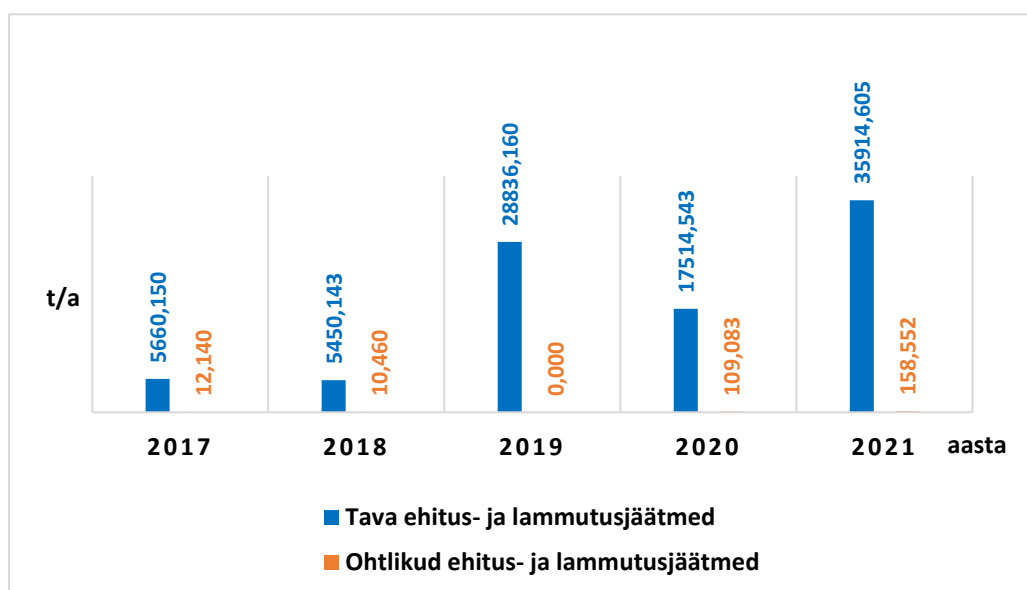

Joonis 7. Tartu vallas perioodil 2017-2021 vähemalt 1000 t tekkinud ehitus- ja lammutusjäätmete ja asbesti sisaldavate jäätmete tekkemahud 2017-2021. (allikad: JATS ja Keskkonnaportaali)

Tabelist 4 ja jooniselt 8 on näha, et perioodil 2017-2021 Tartu vallas tekkinud ohtlike ehitus- ja lammutusjäätmete kogused kõiguvad aastati. Siiski on kindalt näha, et tavajäätmete ehitus- ja lammutusjäätmete kogused on kordades suuremad kui ohtlike ehitus- ja lammutusjäätmete kogused. Keskmisel tekkis ohtlike ehitus- ja lammutusjäätmeid perioodil 2017-2021 ca 58 t/a, mis on 0,3% ehitus- ja lammutusjäätmetest.

Enamus aastatel 2017-2021 tekkinud ohtlikud ehitus- ja lammutusjäätmed olid asbesti sisaldavad jäätmed (17 06 05*), mida tekkis vaadeldava perioodi peale kokku ca 277 t, mis on ca 96 % tekkinud ohtlikest ehitus- ja lammutusjäätmetest. Asbestijäätmete teket ja kogumist näitavad JATS ja Keskkonnaportaali andmed ainult kogu perioodi vältel tõusuna (vt joonis 7). Asbestist materjale enam ehituses ei kasutata, ehk kogu asbesti sisaldav materjal tekib vanade ehitiste renoveerimise-lammutamise tulemusena eelkõige eterniidist katuseplaatidena.

Siiski tekkis ka perioodil 2017-2021 Tartu vallas peale asbestijäätmete ka ohtlike aineid sisaldavaid kivimeid ja pinnast (17 05 03*), mida kaevati välja aastatel 2020-2021 maaparandustööde käigus ning kivisöe- ja põlevkivitõrva sisaldavaid bituumenisegusid (17 03 01*) (vt tabel 4).

Joonis 8. Tava- ja ohtlike ehitus- ja lammutusjäätmete jagunemine Tartu vallas perioodil 2017-2021. (allikad: JATS ja Keskkonnaportaal)

Alates aastast 2020 tuleb ehitus- ja lammutusjäätmeid taaskasutada vähemalt 70% ulatuses nende jäätmete kogumassist¹⁵. Aastal 2021 oli Keskkonnaagentuuri andmetel taaskasutuse osakaal ca 94 %. Kehtestatud nõuete täitmise jätkamiseks on oluline jätkuvalt tegeleda järelevalvega, kuna siiski suur osa jäätmeid ladestatakse prügilasse või jõuavad metsa alla ebaseaduslike prügistupaigana. Ehitise kasutusteatis või kasutusloa taotlus peab sisaldama ehitusjäätmete käitlemist puudutavat dokumentatsiooni, mis tõendab jäätmete nõuetekohast käitlemist ja üleandmist. Täpsemad vastavad nõuded on kehtestatud jäätmehoolduseeskirjaga.

3.6. Biolagunevate ja olmevee puhastusest tekkivate jäätmete teke, kogumine ja käitlemine

Biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa segaolmejäätmetest. Biolagunevate jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate segaolmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimeerimisel.

SEI Tallinn poolt läbiviidud sortimisuuringu¹⁶ tulemuste kohaselt oli biojäätmete sisaldus segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 32%. Sealjuures valdava osa biojäätmetest moodustasid köögi- ja sööklajajäätmed 73%.

Seega, biolagunevate köögi- ja sööklajajäätme ehk toidujäätmete liigiti kogumine avaldab suurimat mõju segaolmejäätmete tekkemahu vähenemisele ning toidujäätmete taaskasutamisele suurimas võimalikus mahus. Selleks peavad olema kõik jäätmevaldajad hõlmatud biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete tekkekohal kogumisega ning võimaldama peab tekkekohal kompostimist, kui jäätmevaldaja rakendab selleks nõuetekohaseid toiminguid (kompostimise toiming on reglementeeritud).

Nii biolagunevaid kui ka olmevee puhastusest tekkivad setted on võimalik kompostida vastavalt keskkonnaministri 08.04.2013 määrusele nr 7 „Biolagunevatest jäätmetest komposti tootmise nõuded” ja 19.07.2017 määrusele nr 24 “Reoveesetest toote valmistamise nõuded”.

¹⁵ Jäätmeseadus § 136³ lg 1 p2

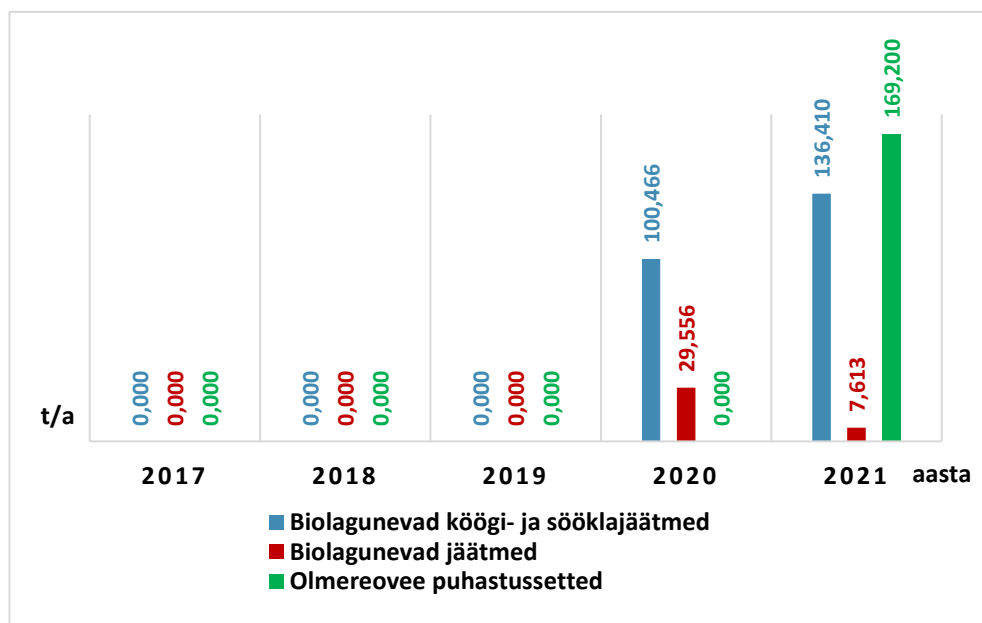
Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamades võetakse vastu biolagunevatest jäätmetest olmes tekkinud biolagunevad jäätmed koodiga 20 02 01 ning köögi- ja sööklajajäätmed koodiga 20 01 08. Samuti saavad Tartu valla elanikud jäätmehoolduseeskirja kohaselt biolagunevad aia- ja haljastujäätmed ise kompostida lahtiselt aunas või kompostris. Biolagunevaid köögi- ja sööklajajäätmeid on lubatud kompostida kinnistes kompostrites või hajaasustuses eramute juures ka lahtistes kompostiaunades oma kinnistu piirides.

Olmereovee puhastuses tekkivaid jäätmeid 19 08 05 kummaski Tartu linna jäätmejaamas vastu ei võeta. Nende jäätmete üle andmiseks peavad vallaelanikud tellima vastavat keskkonnaluba omavalt isikult äraveo.

Biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete (20 01 08) ja biolagunevate jäätmete (20 02 01) jäätmekoguste kasvutrendi on näha perioodil 2017-2021. Perioodil 2017-2021 on Tartu vallas liigiti kogutud biolagunevate jäätmete osakaal väga väike, 3,8 % võrreldes kogu olmejäätmete kogusega (vt joonis 4). Samas, analüüsides kahe viimase aasta (2020 ja 2021) biolagunevate jäätmete tekkekoguseid, siis näeme joonisel 9, ainult nendel aastatel biolagunevaid jäätmeid tekkiski, kuigi Tartu valla kortermajade juurde paigaldati biojäätmete konteinerid juba aastal 2017.

Kokku tekkis Keskkonnaportaali andmetel 2020-2021 aastal liigiti biojäätmeid ca 274 t/a, mis teeb samade aastate raames biojäätmete osakaalu olmejäätmete osakaalust 4,2 %.

Lisaks tekkis Tartu vallas ka olmevee puhastusseteid (19 08 05), mille kogused on vaadeldavad joonisel 9. Septikujäätmeid (20 03 04) JATS ja Keskkonnaportaali andmetel perioodil 2016-2021 Tartu vallas ei tekkinud (vt tabel 4). Siinkohal peab mainima, et elanike poolt oma kinnistul kompostitud biojäätmete kogused ametlikes andmetes ei kajastu, seega pole välja toodud ka joonisel 9

Joonis 9. Biolagunevate jäätmete, köögi- ja sööklajajäätmete ning olmevee puhastussetete tekkekogused Tartu vallas perioodil 2017-2021. (allikad: JATS ja Keskkonnaportaal)

Kuna olmejäätmetest moodustavad suure osa biolagunevad köögi- ja söögijäätmed, siis on jäätmetekke vältimiseks ja vähendamiseks oluline, et iga jäätmevaldaja (nii elanik, asutus kui ettevõtte) rakendaks selleks asjakohaseid meetmeid. Eelistatuimaks lahenduseks on korrigeerida oma tarbimisharjumusi viisil, mis loob eeldused toidu raiskamise piiramiseks ja jäätmete väheseks tekkimiseks.

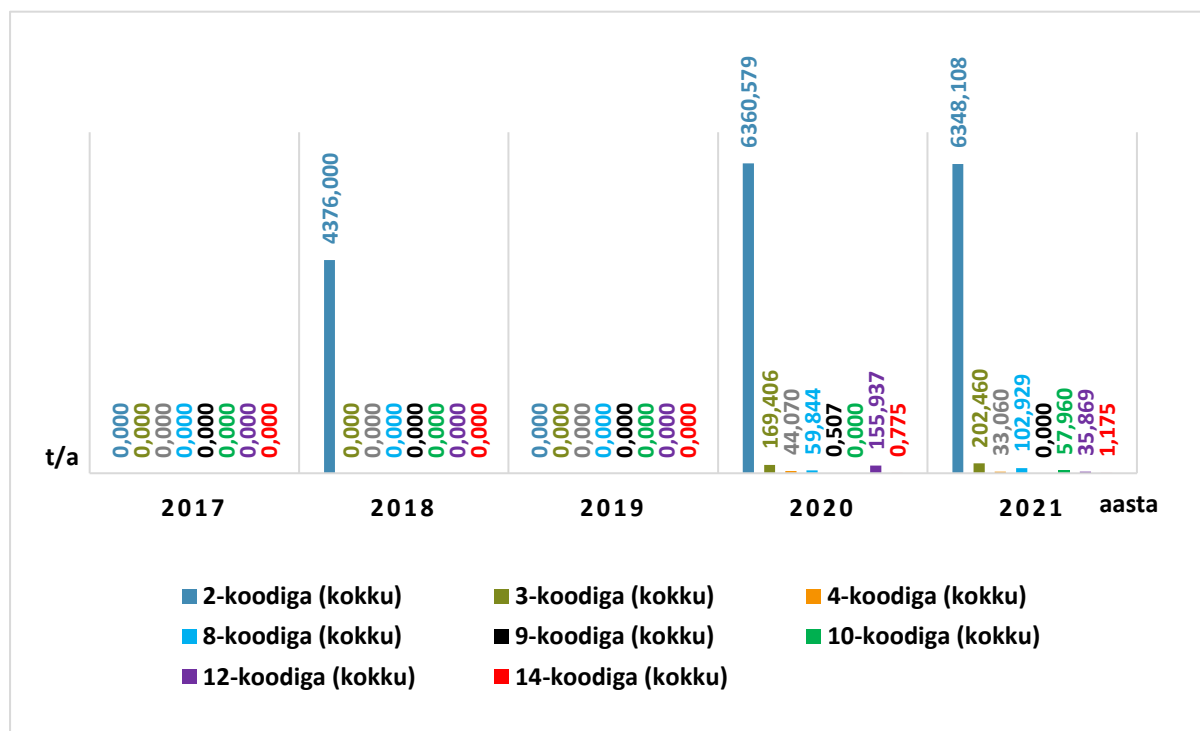
Tartu vallas tuleb käesoleva jäätmekava rakendamise perioodil arendada nii biolagunevate jäätmete liigiti kogumist, mille raames on hõlmatud kõik jäätmevaldajad, soodustada tekkekohal kompostimist vastavalt nõuetele. Kompostimist tuleb eriti soodustada Piirissaares. Samuti peaks analüüsima Tartu vallas jäätmete kompostimise mõjusid ning positiivse mõju korral ka seda arendada.

3.7. Tööstusjäätmete, põllumajandusjäätmete ja kaevandusjäätmete teke, kogumine ja käitlemine

Tööstusjäätmed on tööstuses- ja tootmises majandustegevuseks tekkinud jäätmeid. Põllumajandusjäätmed tekivad eelkõige põllumajanduses, loomakasvatuses, metsanduses, aianduses ja haljastuses. Põllumajanduses tekivad peamiselt biolagunevad jäätmed nagu sõnnik ja taimekudede jäätmed. Põllumajanduses tekib ka ohtlikke jäätmeid näiteks pestitsiidid, kemikaalid, meditsiinijäätmed loomade ravil jne. Kaevandamisjäätmed tekivad maavarade kaevandamise tulemisel, milleks on eelkõige aheraine.

Keskkonnaministeriumi¹⁶ andmetele tekib Eestis kõige rohkem tööstus- ja kaevandusjäätmed põlevkivi kaevandamise ja töötlemise käigus. Suur osa tööstusjäätmetest tekib veel puidutööstuses ja tsemenditööstuses. Enamus tööstus- ja kaevandusjäätmeid on võimalik suunata taaskasutusse.

Tööstusjäätmeteks saab Tartu vallas pidada 03-, 04-, 07-, 09-, 10-, 12- ja 14- jäätmekoodiga¹¹ jäätmeid, kuna need jäätmed tekivad eelkõige ettevõtetes. Põllumajandusjäätmeid märgitakse 02-koodiga. Täpsem tööstusjäätmete ja põllumajandusjäätmete teke Tartu vallas on vaadeldav joonisel 10. Kaevandamisjäätmeid 01-koodiga Tartu vallas perioodil 2017-2021 JATS ja Keskkonnaportaali andmetel ei tekkinud.

Joonis 10. Tööstusjäätmete ja põllumajandusjäätmete tekkekogused Tartu vallas perioodil 2017-2021. (allikad: JATS ja Keskkonnaportaali)

¹⁶ enviree

Vastavalt JATS ja Keskkonnaportaali andmetele tekib Tartu vallas kõige enam tööstusjätmetest puidutöötlemise jäätmeid (2-koodiga jäätmed), mida tekkis kogu tööstusjätmete kogusest 43%. märkimisväärses koguses tekkis tööstusjätmetest metallitööstuse jäätmeid (12-koodiga jäätmed) ning värvi ja lakijätmeid (8-koodiga jäätmed).

Kui analüüsida joonist 10 ja tabelit 4, siis enamuse tööstusjätmeid tekkis just aastatel 2020 ja 2021. Siinkohal võib olla andmekorje viga, kuna tööstusjätmeid JATS andmesüsteem ei näita. Tööstusjätmete teke Tartu vallas on registreeritud ainult Keskkonnaportaalis

Siiski tekkis Tartu vallas ettevõtete tegevuses enim põllumajandusjäätmeid (vt joonis 10), mida tekkis aastael 2027-2021 ca 17 085 t. Võrreldes tööstusjätmete kogusega tekkis põllumajandusjäätmeid ca 20 korda rohkem ning võrreldes olmejäätmete kogusega ca 2,5 korda rohkem (vt tabel 4).

Kuigi Keskkonnaamet on Tartu valda on väljastanud kaheksa keskkonnaluba maavara kaevandamiseks, siis perioodil 2017-2021 kaevandamisjäätmete teket Tartu vallas ei registreeritud.

3.8. Ohtlike jäätmete teke ja kogumine

Jäätmeseaduse § 65 lõike 2 kohaselt kohustub kohalik omavalitsus oma haldusterritooriumil korraldama kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja üleandmist jäätmekäitlejatele.

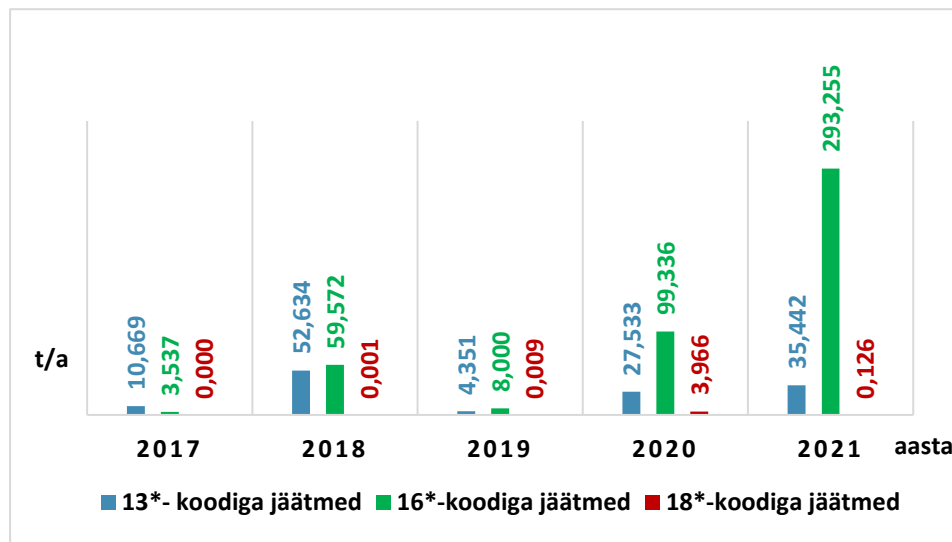
Ohtlike jäätmeid tekib nii majapidamistes kui ettevõtetes. Majapidamistes jääb üle peamiselt vanu akusid, patareisid, värvijätmeid, ohtlike pakendeid, vanu ravimeid ja päevalguslampe jmt. Ettevõtetes tekib nii spetsiifilisi tootmisjääke kui majapidamisega sarnaseid ohtlike jäätmeid. Ohtlikud jäätmed peab eraldama nende tekkekohas, kuna need kujutavad ohtu nii inimese tervisele kui ka keskkonnale.

Käesoleva jäätmekava peatükkides 3.3, 3.4, 3.5 ja 3.7 on juba käsitletud olmejäätmete, pakendijätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete ning tööstusjäätmete hulgas olevaid ohtlike jäätmeid. Selles peatükis vaadeldakse põhjalikumalt ohtlike 13*-koodiga (Õli- ja vedelkütusejäätmed (välja arvatud toiduõlid ning jaotistes 05, 12 ja 19 nimetatud jäätmed)), 16*- koodiga (Nimistus mujal nimetamata jäätmed) ja 18*-koodiga (Inimeste või loomade tervishoiu või sellega seotud uuringute käigus tekkinud jäätmed (välja arvatud köögi- ja sööklajajätmed, mis ei ole tervishoiuga otseselt seotud)) jäätmeid. JATS ja Keskkonnaportaali andmetel 05- ja 06-koodidega ohtlike ega tavajätmeid ei tekkinud Tartu vallas.

Enamus 13- ja 16-koodiga jäätmed (nii tava kui ka ohtlikud jäätmed¹¹) on tekkinud sõidukitega, nende parandamisega/kõrvaldamisega ja elektroonikaromudega seotud tegevusest. Vastavalt KOTKAS infosüsteemi andmetele on Tartu vallas väljastatud kahele ettevõttele kokku neli keskkonnakaitseluba elektroonikaromude käitlemiseks ja üks keskkonnakaitseluba Raadi lennuväljale kokku kogutud vanarehvide sorteerimiseks ja purustamiseks. Tartu valla territooriumil ei ole KOTKAS süsteemi andmetel ühtegi jäätmekäitluskohta, mis käitleks 13-koodiga ja 18-koodiga jäätmeid (nii tava kui ka ohtlikud jäätmed¹¹).

Jooniselt 11 ja tabelist 4 välja toodud andmete alusel tekkis perioodil 2017-2021 vaadeldavatest ohtlikest jäätmetest kõige enam just 16-koodiga ohtlike jäätmeid ca 464 t. Nende seast ülekaalukalt 16 01 04* (Romusõidukid), kokku 206 t, 16 06 01* (Pliiakud) kokku ca 139 t ja 16 07 08* (Õli sisaldavad jäätmed) ca 117 t. Teisi 16*-koodiga jäätmeid tekkis Tartu vallas alla 2 t. Kui analüüsida tava 16-koodiga jäätmeid, siis neid tekkis ohtlikest 16*-koodiga jäätmetes peaaegu neli korda rohkem. Ka tava 16-koodiga jäätmetest oli ülekaalus romusõidukid (16 01 06) kogusega 638 t, mustmetallid (16 01 07) 521 t ja vanarehvid (16 01 03) 365 t.

13*-koodiga jäätmetes tekkis ülekaalukalt 13 05 08* (Segajäätmed liiva- ja õlipüünistest) kogusega 62 t ja 13 05 07* (Õlipüünistes lahutatud õline vesi) ca 32 t. Teiste 13*-koodiga jäätmete tekkekogused jäid alla 15 t.

Joonis 11. Vaadeldavate ohtlike jäätmete koguste teke Tartu vallas perioodil 2017-2021. (allikad: JATS ja Keskkonnaportaal)

Aastatel 2017-2021 tekkis Tartu vallas tervishoiuga seotud 18*-koodiga jäätmeid kokku 4.1 t. Kuna peatükis 3.7 on näha väga suures koguses põllumajandusjäätmete teke, siis 18*-koodiga jäätmete hulgas domineeriski veterinaariaga seotud jäätmed (18 02 02*) kogusega 3 t. Teisi meditsiini- ja veterinaariaga seotud jäätmed tekkis vähe (vt tabel 4).

Tervishoiul tekkivate jäätmete käitluse riikliku juhendmaterjali järgi on riiklikul tasandil paika pandud tervishoiu jäätmete kogumispunktid teise ja kolmanda tasandi haiglate juures. Tervishoiuasutustes peab riskijäätmeid koguma kindlasti olmejäätmetest eraldi ja tekkivad jäätmed suunama käitlemiseks riskijäätmete käitlussüsteemi.

Ohtlike jäätmeid tekitavad ettevõtted (sh meditsiinasutused) peavad sõlmima ohtlike jäätmete üleandmiseks lepingu vastavat keskkonnakaitsele omava ettevõttega. Ohtlike jäätmete kogumiseks peavad ettevõtted rajama või leidma spetsiaalse koha, mis on vastavalt märgistatud, ning kogumiseks tuleb kasutada spetsiaalset jäätmetaarat. Samuti peavad eelnimetatud ettevõtted vastu võtma ettevõttesisesed jäätmekäitluseeskirjad. Ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmisega seotud kulud katavad ettevõtte ise. Jäätmete üleandmise tõestamise aluseks on ohtlike jäätmete saatekiri.

Tervishoiu asutuste jäätmete käitlemise täpsed tingimused sätestatakse jäätmehoolduseeskirjas. Tervishoiujäätmete käitlemise juhendmaterjalid on leitavad Terviseameti kodulehelt: <https://www.terviseamet.ee/et/nakkushaigused-menuu/tervishoiutootajale/nakkusohutuse-juhendid-ja-soovitused>

3.9. Probleemtoodete jäätmete kogumine ja käitlemine

Eestis kehtiv jäätmeseadus kehtestab nn probleemtoodetele tootjavastutuse põhimõtte, mis tähendab, et tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodest tekkivate jäätmete kokku kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise.

Probleemtoodet on kõik tooted, mille jäätmed võivad põhjustada kõrgendatud riske inimese tervisele ja keskkonnale. Siiani on reguleeritud probleemtoodete käitlust koos teiste ohtlike

jäätmetega, kuid nende kõrgendatud riskist tulenevalt tuleb nende käitlemisele täiendavat tähelepanu pöörata.

Probleemtooted on¹⁷:

- patareid ja akud
- mootorsõidukid ja nende osad
- rehvid
- elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad
- põllumajandusplast

Tootja on kohustatud kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed tarbijalt turustaja müügikohtade kaudu tagasi võtma tasuta, sõltumata sellest, kas tarbija kavatseb osta uue patarei või aku või mitte. Tootja varustab turustajat kogumiseks vajaliku kogumismahutiga.

Tootja on kohustatud patareide ja akude turustajalt, kohalikul omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama halduslepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt patarei- ja akujäätmed tasuta tagasi võtma. Patareide ja akude tootjavastutuse kohustusega tegeleb MTÜ EES-Ringlus ja MTÜ Eesti Elektroonikaromu.

Mootorsõidukite ja nende osade (sh rehvide) tagasivõtmise peavad tootja-vastutuse põhimõttel ellu rakendama ja finantseerima tootjad ja turustajad, kes võivad selle ülesande delegeerida jäätmekäitlejatele.

Romusõiduk on ohtlik jääde, mida tohib käidelda ainult ohtlike jäätmete käitlemise õigust omav ettevõtja. Romusõiduki käitluskoha (kogumiskoht, lammutuskoda) tegevus peab vastama kõikidele seadusega sätestatud nõuetele. Romusõidukite kogumine ja tootjale tagastamine tuleb tootjal korraldada selliselt, et romusõiduki omanikule oleks romusõidukist loobumine võimalikult mugav ning romusõiduki kogumiskohta üleandmine võimalik vähemalt tema elukohajärgse maakonna piires.

Vanarehvide kogumiseks on MTÜ Rehvinglus loonud tootjavastutussüsteemi. Rehvitöökodade kliendid nii eraisikud kui firmad võivad rehvitöökotta, mis on sõlminud lepingu rehvinglusega anda oma rehvid tasuta üks ühe vastu. Üks ühe vastu vastuvõtmine tähendab, et iga ostetud rehvi kohta saab rehvitöökotta jätta ühe samatüübilise rehvi. Vastaval JATS ja Keskkonnaportaali andmetele (vt tabel 4) tekkis Tartu vallas vanarehve perioodil 2017-2021 kokku 130,6 t. Romusõidukite info on välja toodud ka peatükis 3.8.

Elektri- ja elektroonikaseadmeid koguvad ning käitlevad peamiselt kaks tootjavastutusorganisatsiooni: Mittetulundusühing Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus ja Mittetulundusühing Eesti Elektroonikaromu. Tabelist 4 on näha, et koduajapidamises tekkis elektroonikaromusid (20 01 35* ja 20 01 36) Tartu vallas perioodil 2017-2021 ca 296 t.

Eestis kogub ja käitleb (valmistab ette nende jäätmete ümbertöötlemiseks Soomes) lambijäätmeid Ekogaisma Eesti OÜ. Tartu valla elanik saab Ekogaisma Eesti OÜ poolt vastu võetavaid lambijäätmeid üle anda Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamades. Samuti võib lambijäätmeid viia lähimasse COOP poes olevasse konteinerisse. Tabelist 4 on näha, et lambijäätmetest võeti Tartu vallas aastatel 2017-2021 vastu ainult kodumajapidamises tekkinud 20 01 21* (Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed), kokku 526 kg, tekkides stabiilselt kasvavas koguses peaaegu iga aastal v.a aastal 2017.

¹⁷ Jäätmeseadus § 25

Tootja on kohustatud põllumajandusplasti jäätmed piiramata koguses tasuta tagasi võtma nii põllumajandusplasti kasutajalt, kohalikul omavalitsuselt kui ka kohaliku omavalitsuse jäätmejaama lepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt. Alates 01. jaanuarist 2013 peavad olema kõigis põllumajandusplasti müügikohtades üleval teated, kuhu saab põllumajandusplasti jäätmeid tagastada (asukohad ja telefoninumbriid, kust on võimalik saada asjakohast infot).

Peatükis 3.7 ja joonisel 11 on näidatud põllumajandusjäätmete tekkekogused. Kuigi jäätmeseaduse allakti¹⁸ lisale ei ole põllumajandusplasti jäätmekood 02 01 04 täpsustatud nimekirjas, tekkis seda siiski Tartu vallas kokku ca 9 t. Siiski pole põllumajandusplast suurima kogusega (t/a) põllumajanduses ega ka probleemtootena tekkinud jääde (vt tabel 4).

Samas, analüüsid tabelis 4 välja toodud JATS ja Keskkonnaportaali andmeid, siis probleemtoodete nimekirja²¹ lisatud parteisid ja akusid (16 06 05) Tartu vallas perioodil 2017-2021 ei tekkinud. Samas perioodil 2017-2021 tekkis kokku ca 139 t pliiakusid (16 06 01*) ja kodumajapidamises patareisid (20 01 33*) kokku ca 3,6 t, mis ei ole aga lisatud probleemtoodete nimekirja²¹.

Käesoleva jäätmekava koostamise ajal sai osasid probleemtoodete nimekirjas olevaid jäätmeid üle anda Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamades.

3.10. Jäätmekäitluskohad ja jääkreostusobjektid Tartu vallas

Jäätmeseadusele vastavalt tuleb jäätmete kõrvaldamisel ja segaolmejäätmete taaskasutamisel, läheduse põhimõtet rakendades, vedada jäätmed lähimasse nõuetele vastavasse prügilasse või jäätmejaama, kus toimub edasine jäätmete töötlemine.

Jäätmekäitluskohtade rajamisel tuleb arvestada nende kaugust olulisematest omavalitsuse territooriumil asuvatest tõmbepunktidest, et ühildada elanike oluliste tegemistega ka sorteeritud jäätmete ära andmine ja vältida selleks lisakulutuste tegemist. Käesoleval ajal on omavalitsustes jäätmete liigiti kogumiseks kasutuses mitmed erinevad jäätmekäitluskohad ja -viisid.

Keskkonnaameti keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS andmetel asub Tartu vallas 12 jäätmekäitluskohta, kuid elanikelt nendes käitluskohtades jäätmeid vastu ei võeta. Tartu vallas pole jäätmejaamu, valla elanikud saavad osasid jäätmeid, sh ka ohtlikke jäätmeid, mis pole hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, üle anda Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamades. Vastavalt valla kehtivale üldplaneeringule on ettenähtud kaks jäätmekäitluskoha maa-alad Äksi ja Tabivere alevikku.

Käesoleva jäätmekava koostamise ajal oli Tartu valla haldusterritooriumil üle 50 avaliku konteineri, kuhu on valla elanikel võimalus viia segapakendeid. Siiski kodulähedase jäätmejaama/punkti ehitamine populariseerib ja soodustab jäätmete sorteerimist elanike seas veelgi.

Jääkreostusobjektina asub Tartu vallas kuus jääkreostuse ala, kus jääkreostus on suures osas likvideerimata.

3.11. Jäätmehoolduse korraldamine ja rahastamine

Vastavalt jäätmeseadusele korraldab jäätmehoolduse arendamist oma haldusterritooriumil kohalik omavalitsus. Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete liigiti kogumist, et võimaldada nende korduskasutuseks ettevalmistamist, ringlussevõttu või muud taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Riik toetab jäätmehoolduse arendamist riiklike toetusprogrammide kaudu.

¹⁸ Keskkonnaministri 02.07.2007 määrus nr 49 "Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu"

Kogu Tartu valla territoorium on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ning korraldatud jäätmeveo eest hoolitseb MTÜ EJHK. MTÜ EJHK ülesandeks valla koostööpartnerina on korraldada jäätmeseadusega omavalitsustele pandud jäätmehoolduse korralduslikke ülesandeid valla territooriumil, sh korraldada Tartu haldusterritooriumil jäätmete nõuetekohane vastuvõtmine, kogumine ja taaskasutusse või kõrvaldamisele.

Perioodil 2017-2021 on Tartu vallas jäätmehoolduse raames läbi viidud Teeme Ära talguid, likvideeritud ebaseaduslikke prügihunnikuid ning uuendati Tartu valla jäätmehoolduseeskirja, sh kuulutati välja hange jäätmeveo teenuse osutamiseks, milles hõlmatud jäätmeliikideks olid:

- segaolmejäätmed - 20 03 01
- paber ja kartong- 20 01 01
- biolagunevad toidu- ja köögijäätmed - 20 01 08
- biolagunevad aia- ja haljastujäätmed - 20 02 01
- klaas - 20 01 02
- metallid - 20 01 40
- suurjäätmed - 20 03 07

Tartu valla jäätmehoolduse arendamine toimub valla eelarvelistest vahenditest ja sihtotstarbelistest tuludest.

Tartu valla majandusaruannetest¹⁹ on näha, et Tartu vallale laekuvad keskkonnatasud keskkonnakasutuse (kohaliku tähtsusega maardlate kaevandamiseõiguse tasu, vee erikasutustasu) eest. Vastavalt keskkonnatasude seadusele²⁰ peetakse keskkonnakasutuseks ka maavaravaru kaevandamist ja veevõttu, mistõttu on keskkonnatasude summa on järk-järgult Tartu vallas tõusnud.

¹⁹Tartu valla majandusaruanded (<https://tartuvald.ee/majandusaasta-arueded>)

²⁰ Keskkonnatasude seadus § 3

4. JÄÄTMETEKKE PROGNOOS

4.1. Hinnang jäätmevoogude arengule tulevikus

Peamised jäätmeteket mõjutavad tegurid on üldine majanduslik olukord ning rahvaarvu muutus. Reeglina suureneb olmejäätmete teke koos elanikkonna majandusliku seisundi paranemisega ning elanikkonna pideva vähenemisega kaasneb ka jäätmetekke vähenemine.

Statistikaameti andmetel tekkis 2021. aastal Eestis olmejäätmeid keskmiselt 395 kg elaniku kohta. Tartu vallas oli olmejäätmete (20-koodiga nii tava-, kui ka ohtlikud jäätmed¹¹ kokku) teke samal aastal elaniku kohta ca 288 kg. Lähtudes valla jäätmetekke senisest dünaamikast (vt joonis 2), võib prognoosida, et olmejäätmete osakaal hakkab langema seoses jäätmete liigiti kogumisega. Siinkohal on arvesse võetud, et Tartu valla elanike suureneb 5 % võrra aastaks 2027 (Statistikaameti prognoos). Samas saab prognoosida, et mõõduka, kuid stabiilse majanduskasvu tingimustes tõuseb Tartu vallas tööstusjäätmete osakaal. Seetõttu tuleb soosida tööstusjäätmete ringlussevõttu.

Elanikkonna keskkonnateadlikkuse arendamine aitab eeldatavalt kaasa jäätmete liigiti sorteerimise paranemisele, mis mõnevõrra võib vähendada segaolmejäätmete kogust, samal ajal suurendades liigiti kogutavate jäätmete kogust. Suurimat mõju avaldab biolagunevate jäätmete, klaasi, paberi ja kartongi ning pakendite liigiti kogumine. Teiste jäätmeliikide (eterniidijäätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete) teket mõjutab enim era- ja ettevõtlussektori tegevused antud jäätmete tekitamisel, mis omakorda on mõjutatud üldises majandusolukorrast ning valda uute ettevõtete tekkimisest.

Euroopa Liidu poolt ellu kutsutud kliimaneutraalsuse saavutamise ja ringmajanduslikule majandusmudelile ülemineku eesmärk nõuab muutusi ka jäätmete käitlemises, pannes fookuse jäätmematerjalide väärimisele. Jäätmete minimaalses mahus sorteerimisest ja ajutisest vaheladustamisest enam ei piisa ning vältimatu on uute investeeringute teostamine kaasaegsetesse sorteerimis- ja ringlussevõtu lahendustesse. Riigi poolt planeeritavad uued piirangud jäätmete ladestamisel annavad omakorda positiivse tõuke liigiti kogumise süsteemi arengule ja vajalikkusele, mis omakorda peaksid looma eeldused kvaliteetsema andmestiku tekkeks kõikide jäätmeliikide osas.

Käesoleva jäätmekava koostamisel oli kasutada nii JATS kui ka Keskkonnaportaali andmeid, mille andmebaasid näitasid vastukäivusi tekkivate jäätmeliikide ja koguste kohta. Seetõttu tuleb välja töötada kontrollitud andmetega jäätmevoogude seire. Jäätmevoogude seiret ja analüüsi teostab vajadusel Tartu vallavalitsus koostöös MTÜ-ga EJHK. Analüüside alusel planeeritakse vajaminevaid muudatusi jäätmete tulemuslikumaks käitlemiseks.

4.2. Jäätmehoolduse üldeesmärgid

Jäätmehoolduse arendamisel ja tegevuste elluviimisel tuleb lähtuda erinevatest eesmärkidest. Tartu valla jäätmehoolduse valdkonna üldiseks eesmärgiks on suurendada elanikkonna keskkonnateadlikkust, mõjutada tekkekohal liigiti kogumise rakendumist ning muuta seeläbi jäätmete nõuetekohane haldamine jäätmevaldajate igapäevaelu loomulikuks osaks. Lisaks tuleb jätkuvalt murda negatiivseid müüte jäätmekäitluse vajalikkuse osas.

Jäätmete taaskasutamisele seavad selged eesmärgid jäätmeseadusest, riigi jäätmekavast, jäätmete raamdirektiivist ning ringmajanduse paketist tulenevad sihtmäärad. Jäätmete käitlemisel prioriseeritakse jäätmehierarhia väärtusi (vt peatükk 1.1). Eesti on võtnud eesmärgiks kindlad olmejäätmetest välja kogutud osakaalud, mida soovitakse suunata ringlusse. Jäätmeliikide sihteesmärgid on esitatud tabelis 5.

Tabel 5. Olmejäätmete ringlussevõtu eesmärk olmejäätmete kogumassist (allikas: Riigi jäätmekava 2014–2020, pikendatud kuni 2022.a. lõpuni)

	Baastase 2020	Eesmärk 2025	Eesmärk 2030
Olmejäätmete ringlussevõtumäär olmejäätmete kogumassist	50%	55%	60%
Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist	60%	65%	70%
Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	13%		
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates olmejäätmete kogumassist	20%		
Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist	70%		
Elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist	65%		
Kantavate patarei ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist	45%		

2020. aastast alates peavad ladestamisele suunatavad olmejäätmed sisaldama biolagunevaid jäätmeid (s.h paber, kartong, aia- ja haljastujäätmed, köögi- ja sööklajajäätmed) alla 20 massiprotsendi²¹. Lisaks on Eesti võtnud eesmärgiks suunata 2025. aastaks ringlusesse 55% kodumajapidamistest pärinevatest paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmetest, biolagunevatest jäätmetest. Aasta 2021 seisuga kogutakse juba Tartu vallas eraldi kodumajapidamistest pärinevatest paberijäätmeid (20 01 01), metallijäätmeid (20 01 40), plastijäätmeid (20 01 39) ja klaasijäätmeid (20 01 02) ca 17 % kogu olmejäätmete kogusest. Eraldi kogutud biojäätmete (20 10 08 ja 20 02 01) osakaal olmejäätmetest aastal 2021 Tartu vallas oli 4 % (vt tabel 6). Samas kõrvutades sortimisuuringu¹³ andmeid, siis olmejäätmetest on võimalik eraldada ca 30 % biojäätmeid.

Tabel 6. Osade jäätmete tekke ja taaskasutusse suunatud koguste võrdlus. (allikas: Keskkonnaportaali ja sortimisuuring¹³)

	Tartu vald			Eesti keskmine			Sortimis- uuring
	2021						
	tekke kogus (t)	suunatud taaskasutusse (t)	taaskasutusse suunatud/eraldi kogutud olmejäätmetest (%)	tekke kogus (t)	suunatud taaskasutusse (t)	taaskasutusse suunatud/eraldi kogutud olmejäätmetest (%)	massiprotsent olmejäätmetes (%)
Pakendid (20 01 01, 20 01 02, 20 01 39, 20 01 40)	570.409	302.043	53/17	55473.473	35198.094	64/11	31.65
Tekstiil (20 01 10, 20 01 11)	0.495	0	0/0.01	2264.960	1009.022	45/0.4	5.81
Biojäätmed (20 01 08, 20 02 01)	144.023	7.613	5/4	50884.395	34152.755	67/10	31.74
Ehitusjäätmed (17- ja 17*-koodiga kokku)	36073.157	33944.878	94	3455401.348	3240147.975	94	
Olmejäätmed (20- ja 20*-jäätmed kokku)	3342.256	2487.381	74	524516.494	403154.548	77	

²¹ Jäätmeseadus § 134

2025. aastast ühtlustatakse Euroopa Liidus olmejäätmete ringlussevõtu arvestamise põhimõtte²². Ringlusse võetaks loetakse ainult need jäätmed, mis peale ümbertöötlemist ei ole enam jäätmed, vaid uus materjal või ese. Lisaks peab selgelt eristama ringlusse võetud materjalidest olme- ja pakendijäätmetena kogutud jäätmed. Statistikaameti andmetel oli Eesti aastal 2021 olmejäätmete ringlussevõtu määr 30.4 % ja Keskkonnaagentuuri andmetel ehitus- ja lammutusjäätmete ringlussevõtu, sh taaskasutamise osakaal ca 94 %. Keskkonnaportaali andmetel oli Tartu vallas aastal 2021 ehitus- ja lammutusjäätmete ringlussevõtu, sh taaskasutamise osakaal samuti 94 % (vt tabel 6). Siinkohal on Eesti eesmärgi juba täitnud, kuna eesmärgiks on määratud 70 % (vt tabel 7). Kuigi ehitusjäätmete taaskasutusse suunamine on juba väga hästi toimiv, oleks võimalik veelgi ehitusmaterjale asendada jäätmetega, mis omakorda vähendab prügilasse ladestavate jäätmete hulka.

2027. aastast ei arvestata ringlussevõtu sihtarvude hulka neid biolagunevaid jäätmeid, mis on muu olmejäätme hulgast välja sorditud, vaid üksnes tekkekohas liigiti kogutud biolagunevad jäätmed²³.

2030. aastast alates piiratakse Euroopa direktiiviga 2018/850 kõikide nende jäätmete prügilatesse ladestamist, mis sobivad ringlussevõtuks ja energiana kasutamiseks.

2035. aastaks on seatud eesmärk viia ladestatavate olmejäätmete osakaal 10%-ni²⁴.

4.3. Tartu valla jäätmehoolduse eesmärgid jäätmekava rakendamise perioodil

Jäätmeseadusega on fikseeritud selgelt kohaliku omavalitsuse eesmärgid ja seega ülesanded jäätmete käitlemise tulemuslikkuse osas, mis kehtivad ka Tartu vallale. Eeltoodust, sh peatükis 4.2 välja toodud üldistest jäätmehoolduseesmärkidest tulenevalt on Tartu valla jäätmehoolduse korraldamisel eesmärkideks (referents aastaks võtta 2021):

- olulisemate jäätme koguste seire välja töötamine, et järgmise jäätmekava koostamise raames oleks kasutada analüüsiks kontrollitud andmeid
- alustada tekstiilijäätmete liigiti kogumisega hiljemalt 01.01.2025²⁵. Selleks tuleb välja töötada toimiv lahend ning luua koostöö uuskasutuskeskustega rõivaste korduvkasutuseks
- vähendada aastaks 2029 olmejäätmete teket 57% -ni nende jäätmete tekke kogumassist Tartu vallas. Referents aastal tekib Tartu vallas elaniku kohta olmejäätmeid 288 kg. Aastaks 2029 peaks elaniku kohta tekkima olmejäätmeid 164 kg
- suurendada aastaks 2027 pakendijäätmete ringlussevõtu osakaalu 67%-ni nende jäätmete tekke kogumassist Tartu vallas. Referentsaastal jõudis Tartu vallas pakendijäätmeid ringlusse/taaskasutusse 53 % (vt tabel 6)
- suurendada aastaks 2027 biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaalu vähemalt 13%-ni nende jäätmete tekke kogumassist Tartu vallas. Referents aastal jõudis Tartu vallas biojäätmeid ringlusse/taaskasutusse 5% (vt tabel 6)
- vähendada aastaks 2027 biolagunevate jäätmete osakaalu ladestamisele suunatud olmejäätmetes vähemalt 20%-ni. Selle saavutamiseks tuleks läbi viia olmejäätmete uuring. Ühe võimalusena kasutada BinGo meetodit või korraldada olmejäätmete suunamist põletusse

²² Jäätmeseadus 136³ lg 2

²³ Keskkonnaministri 13.05.2021 määrus nr 22 "Olmejäätmete korduskasutuseks ettevalmistatud, ringlusse võetud ja ladestatud koguste arvutamise meetodika"

²⁴ Jäätmeseadus § 134 lg 3

²⁵ Jäätmeseadus § 136¹⁴

- suurendada aastaks 2027 elektroonikajäätmete, patarei ja akujäätmete eraldi kogumise võimalusi Tartu vallas. Siinkohal läbi viia teadlikkuse tõstmise ja kogumise kampaaniaid

Samuti on eesmärgiks soosida tööstusjäätmete ringlussevõttu, kuna nende jäätmete osakaal kogu Tartu vallas tekkivate jäätmete hulgas on suur (vt tabel 4). Siinkohal saab omavalitus kaasa rääkida keskkonnalubade menetlusel või ise läbi viia uuringu Tartu vallas tegutsevate suuremate ettevõtete jäätmetekke kohta ning koostöös välja töötada jäätmete ringlussevõtu plaani.

Tartu valla jäätmehooldusalase valdkondliku eesmärgini püüdlemine on ühtlasi igakülgne kaasaaitamine Eestil lasuva jäätmete ringlussevõtu eesmärgi saavutamisele.

5. JÄÄTMETEKKE VÄLTIMISE JA VÄHENDAMISE MEETMED NING KESKKONNATEADLIKUSE TÕSTMISE TEGEVUSKAVA

5.1. KOJV arendustegevused ja ülesanded eesmärkide saavutamisel

Jäätmeseadusega on fikseeritud selgelt kohaliku omavalitsuse eesmärgid ja seega ülesanded jäätmete käitlemise tulemuslikkuse osas, mis kehtivad ka Tartu vallale:

- **§ 31 lg 1:** Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete liigiti kogumist, et võimaldada nende korduskasutuseks ettevalmistamist, ringlussevõttu või muud taaskasutamist võimalikult suures ulatuses
- **§ 39 lg 1:** Jäätmehooldust arendatakse valdkonna arengukava ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava alusel
- **§ 39 lg 2:** Valdkonna arengukavas ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas käsitletakse jäätmehoolduse olukorda kavaga hõlmatud territooriumil, jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgid ning eesmärkide saavutamise meetmeid
- **§ 70 lg 1:** Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise. Kohaliku omavalitsuse üksus võib korraldada ka muude jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist
- **§ 70 lg 2:** Käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt korraldatud taaskasutamise eesmärk korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliikide puhul on muu hulgas täita käesoleva seaduse § 136³ lõigetes 1 ja 2 nimetatud olmejäätmete ringlussevõtu sihtarve (vt peatükk 4.2)
- **§ 119 lg 4:** Kohaliku omavalitsuse üksus teostab oma haldusterritooriumil pidevat järelevalvet jäätmehoolduseeskirja täitmise üle

Tartu valla ülesandeks on luua eeldusi ja rakendada tegevusi, mis suurendavad jäätmete liigiti kogumist ja taaskasutamist, sh ka soodustada tööstuses tekkivate jäätmete ringlussevõttu. Jäätmetekke vähendamise ja korduskasutuse suurendamise eesmärkide kõrval on tekkinud jäätmete maksimaalses mahus liigiti kogumine peamiseks instrumendiks, millega saab suurendada olmejäätmete ringlussevõtu taset. Tegevuste esmane fookus peab olema biolagunevate jäätmete osas, millede sattumine teiste jäätmeliikide hulka kahjustab nende kvaliteeti ja seeläbi vähendab nende ringlussevõtmise võimalusi.

Jäätmehoolduse arendamisel on eraldiseisvaks eesmärgiks valdkonnas koostöö edendamine teiste kohalike omavalitsustega, mis võimaldab rakendada nii planeerimise kui korraldamise tegevustes mastaabiefekti ja ühtlustada reegleid. Antud eesmärgi realiseerimiseks on Tartu vald liitunud kohalike omavalitsuste jäätmehoolduse koostööorganisatsiooniga MTÜ-ga EJHK, mille tegevused on suunatud kohalike omavalitsuste keskse jäätmehoolduse terviklahenduse rakendamisele viisil, mis tagab Tartu vallale strateegiliselt juhitud tegevused vallale sobilike väärtuste loomisel jäätmehoolduse valdkonnas.

Järgjärelevalvete kohustusteks on omavalitsusel:

- ajakohastada vajadusel Tartu valla jäätmehoolduseeskirja vastavalt uute jäätmealaste tegevuste planeerimisel omavalitsuse territooriumil
- tõhustada järelevalvet jäätmehoolduseeskirja nõuete täitmise üle
- planeerida ja viia läbi jäätmenõustamistegevusi ning haridusasutustele suunatud projekte

Kokkuvõtvalt on Tartu valla eesmärgiks tagada valla territooriumil toimuvate jäätmekäitluse alaste tegevuste läbipaistvus, põhjendatus, kontrollitavus, keskkonnaohutus ning vastavus valla arengueesmärkidega ja kooskõla riiklike sihteesmärkidega, rakendades selleks asjakohaseid meetmeid.

Lisas 1 on toodud tegevuskava kompaktsem versioon. Tabelis 6 välja toodud tegevused on alljärgnevates peatükkides põhjalikumalt lahti kirjutatud.

5.1.1. Keskkonnasäästlike lahenduste rakendamine asjade ja teenuste hankimisel

Jäätmetekke vältimisel ja vähendamisel on oluline rakendada ringmajanduse põhimõtteid ja tegevuse elukaare hindamise tegevusi kõikide Tartu valla poolt ostetavate teenuste ja asjade osas. Samuti peab keskkonnasäästlik lahendus saama oluliseks osaks valla õigusaktide tingimuste kujundamisel, mis avaldavad mõju ressursside kasutamisele nt ehitustegevustes ringmajanduse põhimõtete rakendamise nõudmine.

Keskkonnasäästlikud riigihanked on üheks parimaks võimaluseks hankida parima keskkonnamõjuga teenuseid ja varasid. Keskkonnasäästliku riigihankena defineeritakse Euroopa Liidus protsessi, mille käigus avalik sektor soetab toote, teenuse või töö, millel on vähendatud keskkonnamõju kogu elutsükli vältel võrreldes seda toote, teenuse või tööga, millel on samasugune primaarne funktsioon.

Keskkonnasäästlike riigihankeid on kolme peamist tüüpi:

- **süsteemi tasandi hanked:** ostja kasutab riigihanget toote ostmisel lepinguna nii, et tekib toote taas- või korduskasutus. Üheks võimaluseks on osta toode koos kohustusega see tarnijal tagasi võtta ja taaskasutada (ka rent, liising) või soetada toote asemel kasutusteenus.
- **tarnija tasandi hanked:** hankija kirjeldab hangitava toote või teenuse loomise protsessi nii, et see vastaks ringmajanduse põhimõtetele
- **toote tasandil:** hankija kirjeldab hangitava toote/teenuse tehnilised omadused, mis väljendavad selle toote/teenuse keskkonnasäästlikust

5.2. Jäätmetekke vältimise tegevuste edendamine Tartu vallas

Jäätmetekke vältimine on jäätmehierarhia kõige prioriteetsem tase, mida tuleb arvestada ja eelistada jäätmekäitluse korraldamisel. Jäätmetekke vältimise alla loetakse:

- **otsest vältimist** – mõistlik tarbimine, keskkonda ja ressursse säästev tootmine
- **korduskasutust** – toote uuesti kasutamine esialgsel otstarbel
- **korduskasutuseks ettevalmistamist** – kontrollimine, remontimine, ümberdisainimine

Jäätmetekke vältimine on seega asja jäätmeteks muutumisele eelnevate meetmete rakendamine, et vähendada tekkivaid jäätmeid ja nendest tulenevat keskkonna- ning terviseohtlikkust.

Jäätmetekke vältimist mõjutavad peamiselt tarbijate teadlikkus ning ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise meetmete rakendamise ulatus tootmistegevustes.

Olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub pakendijäätmete, biolagunevate jäätmete kui ka muude olmejäätmete tekkekoguse vähendamine. Elanikkonna teadlikkuse tõstmisel, teabe levitamisel ja jäätmete vältimisele suunatud initsiatiivide toetamisel ning vastavate tingimuste loomisel on võtmeroll Tartu Vallavalitsusel. Oluline on luua eeldused selleks, et elanikel ja ettevõtetel on võimalus panustada jäätmetekke vältimisse ja korduskasutusse.

Tartu vallast tekib suures koguses ka põllumajandusjäätmeid, mille vähendamine peab toimima koostöös ettevõttega ning tekkivad jäätmed tuleb suunata maksimaalselt taaskasutusse. Samuti tuleb tööstusjäätmete teke minimaliseerida nende tagasi suunamisega tööstusprotsessi või taaskasutusse.

Eeltoodust tuleb tegevuste planeerimisel tähelepanu pöörata järgmistele punktidele:

- jäätmete liigiti kogumise mahu ja kvaliteedi tõstmine
- jäätmete kordus- ja taaskasutamise suurendamine
- jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine
- toimiv järelevalve, andmete korrektsus ja koostöö kõikide seotud osapooltega

5.3. Jäätmete ladestamise vältimine ja vähendamine

Tartu vallas kogutavate jäätmete käitlemisel on eesmärgiks nende taaskasutusse suunamine suurimas võimalikus mahu. See eesmärk kehtib kõikide jäätmeliikide osas. Jäätmete ladestamise vältimiseks on vajalik tagada järgmiste tegevuste tulemuslikkus:

- tagada jäätmete tekkekohal liigiti kogumine kõrge liigilise ja jäätmematerjalide füüsilise puhtuse osas
- jätkata Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamades eriliikide jäätmete vastuvõtu soodustamist ning laiendama pakendipunktides sorteerimise arendamiseks jäätmeliikide konteinerite valikut
- jätkata korraldatud jäätmeveo mudeli arendamist, sh biolagunevate jäätmete ära vedu korraldatud jäätmeveo raames
- propageerida biolagunevate jäätmete kohtkompostimise võimalusi
- pakendijäätmete kogumist jätkata üle valla paigaldatud kogumiskonteinerite abil Pakendipunktide võrgustik vajab pidevat seiret ning sealjuures tuleb jälgida, et pakendikonteinerite arv vastaks nõuetele
- tekitada ülevaade kodumajapidamises tekkivate akude ja patareide kogumiskohtade kohta ning soosida nende liigiti kogumist
- teostada süsteemseid teavitustegevusi jäätmete liigiti kogumise kvantiteedi ja kvaliteedi tõstmiseks
- arendada koostööd Tartu valla tööstus- ja põllumajandusettevõtetega ning soosida tööstus- ja põllumajandusjäätmete ringlussevõttu
- tugevdada koostööd teiste kohalike omavalitsustega pikaajaliselt toimivate ja vajaminevaid tulemusi tagavate käitluslahenduste arendamisel
- luua jäätmealaste tegevuste järelevalve süsteem

Tartu vallas on ülalkirjeldatud tegevuste planeerimisel ja elluviimisel partneriks MTÜ EJHK.

5.4. Jäätmete liigiti kogumise arendamine

Jäätmeseadus määrab omavalitsuse ülesandeks korraldada jäätmete liigiti kogumist selliselt, et oleks tagatud nende taaskasutamine võimalikult suures ulatuses. Jäätmekava koostamise ajal on võimalik olemasolevate andmete põhjal statistiliselt hinnata, millisel määral on omavalitsuses erinevaid jäätmeliike liigiti kogunud. Tartu valla andmed ja analüüs eelmisele jäätmekava perioodile (2107-2021) on esitatud peatükis 3.

Käesoleva jäätmekava perioodil tuleb saavutada Tartu vallas jäätmehoolduse eesmärgid, mis on välja toodud peatükis 4.3. Siinkohal hästi arendatud kogumis- ja käitlusvõrk on vahend, mille kaudu Tartu vald toetab jäätmekava eesmärkide saavutamist. Siiski enne kogumis- ja käitlusvõrgu edasist arendamist on vajalik Tartu vallas kaardistada kodumajapidamistes vajadus korraldatud jäätmeveo osas jäätmete ära vedu ning ettevõtlussektori jäätmete tekke.

5.4.1. Tegevused segaolmejäätmetega jäätmekava rakendamise perioodil

Segaolmejäätmete (20 03 01) kogumine toimub Tartu vallas korraldatud jäätmeveo raames. Segaolmejäätmete kogumisega seotud nõuded sätestab Tartu valla jäätmehoolduseeskiri⁶.

Segaolmejäätmed ei ole jäätmeseaduse alusel liigiti kogutav jäätmeliik, vaid tekkekohal liigiti kogutavate jäätmete sorteerimisjääk. Seetõttu seab Tartu vald segaolmejäätmete kogumisele ja käitlemisele järgmised eesmärgid:

- jäätmeid tuleb kokku koguda maksimaalses mahus tekkekohas ning neid ei tohi segada liigiti kogutavate jäätmetega
- jäätmete hinnastamine peab motiveerima ja edendama jäätmete liigiti kogumist
- jäätmete käitlemisel on eelistatud lahenduseks taaskasutus või energeetiline taaskasutus vms lahendus, mis väldib ladestamist. Eelistatud lahendus peab olema otstarbekas nii majanduslikust kui keskkonnanahoiu aspektist

Tartu valla eesmärgiks on saavutada käesoleva jäätmekava rakendamise perioodil olukord, kus segaolmejäätmete tekkemaht väheneb veelgi ning jäätmed sisaldavad vähem neid jäätmeliike, mis alluvad tekkekohal liigiti kogumise nõudele.

5.4.2. Tegevused jäätmeliigiti kogutud jäätmetega jäätmekava rakendamise perioodil

Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08) - tuleb soosida kohustuslikule kogumisele üleminekut kõikidel tekkekohtadel (tähtaeg 01.10.2023) ja alternatiivina Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamades. Luua tuleb võimalus elanikel soetada jäätmete üle andmiseks konteinerid või kompostrid.

Biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01) - tuleb jätkata okste purustamist, lehtede kokku korjamist ja kompostimiseks üle andmist. Samuti tuleb soosida jäätmekäitluskohtades tekkiva komposti või praakkompsti (19 05 03) kasutuselevõttu valla territooriumil.

Tartu valla eesmärgiks on saavutada käesoleva jäätmekava rakendamise perioodil olukord, kus biolagunevate jäätmete liigiti kogumisega on hõlmatud kõik jäätmevaldajad ning soodustatud on tekkekohal kompostimise rakendamine vastavalt nõuetele.

Paber ja kartong (20 01 01) - tuleb jätkuvalt soosida liigiti kogumist tekkekohas. Lisaks tuleb iga-aastaselt läbi viia kogumise haridusasutuses koos haridustegevusega. Lihtsalt kogumise kampaania ei ole enam efektiivne teadlikustamise viis.

Klaas (20 01 02), puit (20 01 38), plastid (20 01 39) ja metallid (20 01 40) - tuleb jätkuvalt soosida liigiti kogumist tekkekohas ning Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamas.

Paber- ja kartongpakendid (15 01 01), plastpakendid (15 01 02), puitpakendid (15 01 03), metallpakendid (15 01 04), komposiitpakendid (15 01 05), klaaspakendid (15 01 07), tekstiilpakendid (15 01 09) ja muud jäätmeseaduse §-s 7 esitatud olmejäätmete mõistele vastavad pakendid – tuleb soosida koostööd MTÜ-ga Eesti Taaskasutusorganisatsioon, Tootjavastutusorganisatsioon OÜ-ga, Eesti Pakendiringlus OÜ-ga ja Eesti Pandipakend AS-ga pakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumiseks ja korraldatud jäätmeveo raames ära vedu. Samuti tuleb jätkata ja luua võimalus metallpakendi üle andmist Tartu vallas. Lisaks tuleb teostada pidevat teavitustööd pakendijäätmete liigiti kogumise vajaduse ja reeglite osas kaasates samuti eelminetatud organisatsioone.

Avalikud pakendikonteinerid peaksid asuma seal, kus valla elanik kui jäätmetekitaja käib – eelkõige kaupluste vahetusläheduses ja külakeskustes. Samuti tuleb pakendijäätmete kogumist soosida turismiettevõtetes, puhkeasutustes ja ettevõtetes.

Tekstiil (20 01 10, 20 01 11) – tuleb alustada tekstiiljäätmete tekkekohal liigiti kogumise planeerimise ja teostamisega (kohustuslik 01.01.2025). Tartu vallas tuleb luua võimalus kasutuskõlblike tekstiilide suunamist taaskasutusse. Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamas üle antud jäätmed on mõeldud eelkõige kõlbmatute tekstiilide kogumiseks.

Suurjäätmed (20 03 07) ja ehitus- ja lammutusjäätmed (jaotise 17-koodiga jäätmed⁸) – tuleb jätkuvalt soosida korraldatud jäätmeveo raames suurjäätmete üle andmist. Samuti tuleb

soosida ehitusjätmete (17-koodiga) liigiti vastuvõttu Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamas.

Probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36) ja ohtlikud jäätmed (15 01 10*, 20 01*) - tuleb tagada probleemtoodete ja ohtlike jäätmete kogumise ning käitlemise alase informatsiooni püsiv edastamine valla elanikele.

5.5. Korraldatud jäätmeveo rakendamine

Korraldatud jäätmeveoga on vajalik hõlmata kõik need jäätmeliigid, mille kogumine ja käitlemine toimub arusaadavatel tingimustel ning mille edasine käitlemine otseselt toetab Tartu valla eesmäärke olmejäätmete ringlussevõtu sihteesmärkide osas:

- segaolmejäätmed
- paber ja kartong
- biolagunevad toidu- ja köögijäätmed
- biolagunevad aia- ja haljastujäätmed
- pakendid
- klaas
- metallid
- suurjäätmed

Jäätmete liigiti kogumisel peab olema tagatud tegevuse otstarbekus, s.t iga tegevus peab olema majanduslikult otstarbekas, jäätmevaldajale arusaadav ja teostatav ning looma kontrollitavat väärtust jäätmete taaskasutamisel. Vastavat otstarbekust reguleeritakse Tartu valla jäätmehoolduseeskirja tingimustega.

Lisaeesmärgiks on Tartu valla jäätmetekitajate 100%-line hõlmamine korraldatud jäätmeveoga eelnevalt nimetatud jäätmete osas, mis võimaldab:

- vältida tekkivate jäätmete väärkäitlemist
- tagada teenuste kvaliteeti ja teenuste kulupõhist hinnastamist
- tagada andmete haldamist vajalike analüüside ja juhtimisotsuste langetamiseks

Korraldatud jäätmeveoga liitumine erinevate jäätmeliikide osas, sealhulgas eraldi biojäätmete kogumine, on uutele tulijatele kohustus, millega tuleb arvestada siia elama asumisel. Lisaks on elanike kohustus tekkivad jäätmed vastavalt jäätmehierarhiale (vt peatükk 1.1) käidelda ja üle anda.

Korraldatud jäätmeveost vabastamine saab toimuda ainult põhjendatud tingimustel vastavalt jäätmeseadusele ja jäätmehoolduseeskirjale.

5.6. Piirissaarel jäätmete kogumise arendamine

Tartu valla andmetel elab Piirissaarel stabiilselt ca 100 inimest. Suveperioodil lisanduvad turistid. Sellest tulenevalt tekib saarel olmejäätmeid rohkem just suvisel perioodil.

Momendil on Piirissaarel korraldatud jäätmevedu olmejäätmetele, klaaspakendile ja segapakendile. Piirissaarel asub ka jäätmekäitluspunkt, mida opereerib Ragn-Sells AS.

Piirissaarelt ei toimu biojäätmete äravedu vaid rakendatakse kohtkompostimist.

Piirisaares toimub regulaarselt ohtlike jäätmete kogumise ring.

5.7. Avalikel üritustel jäätmetekke vältimine

Kõikidel avalikel üritustel tuleb rakendada jäätmete liigiti kogumist. Tulenevalt 02.07.2019. a jõustunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta, on vajalik rakendada meetmeid, millega tagatakse

ühikordselt kasutatavate plastist joogitopside (sh nende korkide ja kaante) ja toidupakendite tarbimise pidev vähenemine. Lisaks tuleb avalikel üritustel soosida liigiti jäätmete kogumist, et vältida biolagunevate, pakendijäätmete ja olmejäätmete segunemist.

Antud eesmärkide täitmiseks on vaja kehtestada piirangud Tartu valla territooriumil korraldatavate avalike üritustel ühekordsete toidu- ja jooginõude kasutamisel ning korraldajal jäätmeid liigiti koguda. Soodustada tuleb korduskasutatavate ning loodussõbralike toodete kasutamist.

5.8. Avaliku ruumi heakorra tagamine

Tartu vald jälgib heakorra tingimuste täitmist valla haldusterritooriumil ning vastavalt vajadustele ja võimalustele toetab avalike alade koristustegevusi ja viib ellu teadlikkuse tõstmise tegevusi.

Tartu vallas tuleb soosida avalikes kohtades ja turismiobjektidel jäätmete liigiti kogumist. Tuleb tagada halduslepingute sõlmimisel tänavapühkmete ja biolagunevad/bioloogiliselt mittelagunevate aia- ja haljastujäätmete kokku kogumine ning ringmajanduse põhimõttel käitlemisse suunamine.

5.9. Mere- ja muude veekogude prügi vältimine

Veekogude äärseid ranna- ja kaldaalaseid, mida kasutatakse puhke- ja rannaalana peab selle ranna haldaja korraldama rannaala koristuse ja vältima kogumisvahendite üle täitumist. Lisaks tuleb Piiressaare sadama operaatoril tagada jäätmete liigiti ja ohtlike jäätmete nõuetekohane kogumine, et vältida veekogus reostuse teket.

5.10. Järelevalve korraldus ja arendamine

Järelevalvet jäätmekäitluse üle teostavad järgmised institutsioonid:

- Tartu vallavalitsus
- Keskkonnaamet
- Põllumajandus- ja Toiduamet, (teostab järelevalvet loomsete jäätmete käitluse üle)

Järelevalve efektiivne toimimine toetab otseselt jäätmekavaga seatud eesmärkide saavutamist. Selleks peab Tartu vallavalitsus jätkama tõhusat koostööd teiste järelevalvet teostavate asutustega ning rakendama piisavalt ressursse süsteemse järelevalve läbiviimiseks. Järelevalve pidev teostamine aitab ennetada mitmete probleemide väljakujunemist, tekkinud probleemide kiiret lahendamist ja seeläbi ka Tartu valla rahalisi vahendeid ja muid ressursse säästlikumalt kasutada.

Üksnes toimiva ja korrastatud jäätmevaldajate registri abil on võimalik teostada kontrolli korraldatud jäätmeveoga liitumise üle. Sellest tulenevalt peab kogu jäätmekava perioodil jätkuma jäätmevaldajate registri pidamine (haldamine, täiendamine ja vajadusel tarkvara uuendamine) ja selle põhjal järelevalve tegemine, sealhulgas ka ettevõtete (näiteks tööstusettevõtted, teenindusettevõtted, turismiettevõtted, toitlustusettevõtted) osas.

Tartu valla eesmärgiks on saavutada käesoleva jäätmekava rakendamise perioodil olukord, kus järelevalvet teostamiseks on paika pandud eesmärgid ja toimub hea koostöö kõikide osapooltega. Selleks tuleb arendada järgmisi meetmeid:

- kogu jäätmekava rakendamise perioodil tuleb vajadusel rikkujaid vastutusele võtta, tehes koostööd Keskkonnaametiga
- kogu jäätmekava rakendamise perioodil peab jätkuma ehitus- ja lammutusjäätmete jäätmeõiendi nõudmine ehitisele kasutusteatisel ja kasutusloa andmisel ehitiste puhul
- kogu jäätmekava rakendamise perioodil tuleb jätkata järelevalvet korraldatud jäätmeveost vabastuse saanud kinnistute üle

Ettevõtlussektori jäätmete tekke ja käitluse osas on vajalik saada Tartu valla poolne ülevaade järgmises:

- milliseid isikud milliseid jäätmeid tekitavad
- miks jäätmed tekkivad (s.t sisendinfo tootmisprotsesside tõhustamise vajaduse analüüsiks)
- kuidas jäätmeid käideldakse
- kas ja milles saab Tartu vald ettevõtteid toetada nende tegevuste tõhustamiseks jäätmetega seoses
- jäätmetest tulenevate keskkonnanriskide kaardistamine koos riskide maandamise meetmete väljatöötamisel koostöös ettevõtetega
- millised on muud tegevused ja meetmed, mis toetavad Tartu valla ettevõtluskeskkonna arengut jäätmehoolduse tegevuste aspektist

Eeltoodud eesmärgi saavutamiseks on otstarbekas kehtestada ettevõtetele nn ettevõtte jäätmekava nõue. Kava koostamise nõue kehtestamine toimub jäätmeseaduse²⁶ alusel.

Tartu vallale on ülalkirjeldatud tegevuste planeerimisel ja elluviimisel partneriks MTÜ EJHK.

5.11. Teavitamine

Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmehoolduse reegleid mõista ja rakendada, seeläbi jäätmekäitluses seatud eesmärke saavutada.

Tartu vald suurendab elanike teadlikust läbi järgmiste tegevuste:

- **üldise jäätmealase teabe edastamine** – hõlmab konkreetse teabe edastamist, mis kirjeldab iga jäätmeliiki ja iga jäätmekäitluse toimingu reegleid. Oluline on teavitada valla elanikke jäätmekäitluse üldistest põhimõtetest, eri jäätmeliikide iseloomust ja jäätmetele kehtivatest käitlusnõuetest ning nende taaskasutamise positiivsest efektist keskkonnale
- **elanikkonna teavitamine jäätmehoolduse korraldusest** – hõlmab pidevat ajakohastatud jäätmehooldusalase informatsiooni levitamist Tartu valla veebilehel, sotsiaalkanalites ja pidevalt Tartu Valla Kuukirjas. Lisaks kajastama jäätmenõustamise alased tegevusi sh jäätmealaste ja tootjavastutusalaste teavituskampaaniate vahendamist valla veebilehel ning eeskujuliku jäätmekäitumise tunnustamist. Siinkohal on koostöö nii avaliku sektori kui ka erasektori esindajatega vajalik, et ellu viia ühiseid teavituskampaaniaid ja projekte
- **jäätmealaste juhendmaterjalide levitamine arvestades seejuures erinevate sihtgruppide vajadustega ja neile suunatud eesmärkidega** – hõlmab pakendijäätmete kogumiskonteinerite asukohtade kohta info levitamine korteriühistutes ja eramajapidamistes, sh pakendite sortimisjuhise tutvustamist elanikele. Oluline on elanike teavitamine ohtlike jäätmete liigiti kogumise võimalustest ja vajalikkusest. Tuleb koostada ja elanike seas levitada juhendmaterjale biojäätmete, sh kompostimise võimaluste ning paberi ja kartongi liigiti kogumise kohta. Elanikele peab kätte olema saadav info jäätmejaamades üleantavate jäätmeliikide ja hindade kohta
- **koostöös jäätmekäitlejate ja tootjate ühendustega keskkonna- ja jäätmehooldusalaste infopäevade läbiviimine** – Oluline on valla hariduse- ja noorteametustes regulaarne jäätmete vältimise ja liigiti kogumise infopäevade

²⁶ Jäätmeseadus § 44 lg 4

korraldamine vähemalt kord aastas. Lisaks jäätmete vältimise ja liigiti kogumise kohta informatsiooni levitamine vallas toimuvatel erinevatel sündmustel

5.12. Jäätmehoolduse rahastamine

Keskkonnapoliitika põhimõte „saastaja maksab“ ja „tootja vastutus“ tähendab seda, et jäätmekäitluse kulud maksab kinni tarbija/jäätmetekitaja. Samuti on jäätmeseadusega sätestatud põhimõtted, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmetekitaja. Tartu linna Selli tn 19 ja Jaama 72c jäätmejaamade kasutaja tasub liigiti kogutud jäätmete eest vastavalt seal kehtestatud hinnakirjale. Arvutus peab katma jäätmete veo jäätmekäitleja juurde ning veo ettevalmistamisega seotud kulud. Elektroonikajäätmete ja pakendijäätmete käitlemise puhul maksavad otseselt kulud kinni tootja- ja taaskasutusorganisatsioonid, kaudselt aga ka lõpptarbijad (jäätmekäitluskulud lisatakse toodete hindadele).

Jäätmehoolduse rahastamisel on kolm valdkonda:

- jäätmehoolduse süsteemi korrastamine
- jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine ja haldamine
- järelevalve ja jäätmehoolduse suunamine

Peamiseks rahalised kulutused on seotud jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamisega ja jäätmekäitluse igapäevase haldamiskuludega. See hõlmab endas korraldatud jäätmeveo korraldamisest kuni avalike kohtade jäätmekäitlusteenuste pakkumine.

Tartu valla jäätmehoolduse arendamine toimub valla eelarvelistest vahenditest ja sihtotstarbelistest tuludest. Jäätmekava rakendamise perioodil plaanib Tartu vald jäätmehooldusesse suunata vastavalt eelarvele. Lisaks otsitakse jäätmehoolduse arendamiseks riiklike toetusprogrammide kasutamise võimalusi (näiteks Keskkonnainvesteeringute Keskus).

5.13. Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale

Käesoleva jäätmekavaga seotud eesmärgid ning nende täitmiseks toodud tegevuste eesmärk on eelkõige tervikliku jäätmekäitlussüsteemi loomine, mille juures peab arvestama ka keskkonna- ja terviseaspekte. Suuremat tähelepanu pööratakse uute tingimuste seadmisele jäätmete tekkekohal kogumisel ja kogutud jäätmete taaskasutamise toimingutel. Jäätmekava üheks eesmärgiks on ka vältida Tartu valla huve kahjustavate jäätmekäitlustegevuste rakendamist ja vähendada negatiivseid keskkonnamõjusid.

Jäätmekavaga planeeritavad tegevused seisnevad peamiselt jäätmete kogumise korraldamises ning liigiti kogumise tõhustamises. Jäätmekäitluse arengut planeeritakse lähtudes jäätmehierarhiast⁴ koos otstarbekuse põhimõttega. Seega olenemata võimalikest jäätmekäitluse alternatiividest, tuleb igal juhul jätkata ja edendada jäätmete liigiti kogumist parimal võimalikul viisil. See aitab kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõjud.

5.13.1. Jäätmete tekke, kogumise ja käitlemise keskkonnamõju

Kõige suuremat mõju keskkonnale avaldavad jäätmete kogused, mida viiakse otseselt keskkonda s.t ebaseaduslikult kõrvaldatud ja ladestatud jäätmed. Ebaseaduslik tegevus on võimalik eelkõige kuna kõik jäätmevaldajad ei kasuta jäätmejaama teenuseid ning järelevalve korraldus on ebapiisav.

Jäätmetest tuleneva keskkonnamõjude vältimisel on oluline roll inimeste teadlikkusel ja jäätmete tekkekohal liigiti kogumise vajalikkuse mõistmisel. Mida rohkem jäätmeid tekkekohal koguda ja nõuetekohasele käitlejale üle anda, seda suurem on jäätmete taaskasutus ja seda väiksem on negatiivne keskkonnamõju. Sellise tegevusega on võimalik kokku hoida tarbitavaid ressursse ja vältida ohtlike ainete keskkonda sattumist.

5.13.2. Jäätmete kõrvaldamise keskkonnamõju

Jäätmete kõrvaldamine on nende ladestamine prügilasse, põletamine ilma energiakasutusega või muu samaväärne toiming, mis ei ole taaskasutamine. Jäätmete kõrvaldamisega kaasnevaid keskkonnamõjusid maandavad kõrvaldamiskäitistele kehtivad nõuded. Tekkida võivate mõjude maandamise meetmeks, mida Tartu vald kasutab, on jäätmete tekkekohal liigiti kogumine, mis vähendab kõrvaldamisse suunatavate jäätmete mahtu ja nende ohtlikkust.

Tartu valla jäätmekava näeb ette eesmärgid ja tegevused jäätmete kõrvaldamise osakaalu vähendamiseks ja seeläbi negatiivsete keskkonnamõjude tekke vähendamiseks.

5.13.3. Jäätmete taaskasutamise keskkonnamõju

Kõik jäätmetega tehtavad toimingud kasutavad ressursse ja tekitavad keskkonnamõjusid. Jäätmete käitlemine nende taaskasutamiseks ettevalmistamisel või taaskasutamisel peab toimuma parima võimaliku tehnoloogia abil, mis tagab tegevuste läbipaistvuse, mõõdetavuse ja juhitavuse. Teatud juhtudel võib jäätmete kõrvaldamine tuua kaasa väiksema või paremini maandatava keskkonnamõju kui jäätmete ebaefektiivsel viisil käitlemine. Jäätmete käitlemise erinevate toimingute keskkonnamõjud ei ole Eestis veel ringmajanduslike hindamismudelite alusel analüüsitud (valminud on ringmajanduse arengusuundade analüüs²⁷), mistõttu on Tartu vallale oluline ise hinnata valla jäätmete käitlusega kaasnevaid mõjusid.

Tartu valla jäätmekava näeb ette eesmärgid ja tegevused jäätmete taaskasutamise, tervikuna aga kogu jäätmehoolduse korraldamise lahenduse osas seiresüsteemi rakendamise, mis võimaldab edaspidi adekvaatselt hinnata iga tegevusega kaasnevaid keskkonnamõjusid.

Tulenevalt jäätmete taaskasutamise eesmärkidest, ringmajandusliku majandusmudeli arendamise vältimatusest ning keskkonnahoiu edendamiseks, on Tartu valla jäätmehoolduse arendamisel nn katuseesmärgiks keskkonnahoidlikule ja süsinikuneutraalsele jäätmehoolduse korraldamise mudelile ülemineku teostamine nii käesoleva jäätmekava kui järgnevat jäätmekavade alusel.

5.13.4. Jäätmeveo keskkonnamõju

Jäätmeveo peamiseks keskkonnamõjuks on jäätmeveomasinate tekitavad heitgaasid, müra ja lõhnaäiringud ning jäätmeveo käigus jäätmete sattumine keskkonda. Jäätmeveo halb korraldatus nt ebaregulaarne mahutite tühjendamine võib tekitada häiringuid, mida saab vältida. Korraldatud jäätmeveo rakendamise tingimused tagavad, et Tartu vallas teenindab olmelist jäätmevoogu kindlal ajahetkel üks jäätmevedaja, kelle kasutuses on tehniliselt sobilik masinapark ning logistika on korraldatud säästvalt.

Olmejäätmete veo kõrval, mille tingimused on reguleeritud, on oluliseks ja sageli kontrollimatuks keskkonnamõju tekitajaks korraldatud jäätmeveoga hõlmamata jäätmete veo teostamine. Nn vabaturu jäätmete teenindamisel osaleb suur hulk jäätmekäitlejaid, kes väga sageli ei kasuta selleks parimat võimalikku tehnikat ja kelle esmaseks eesmärgiks ei ole keskkonnahoiu tagamine. Eeltoodu kinnitab selget vajadust luua reeglid nn vabaturu jäätmete veole ja käitlemisele ning rakendada tegevuste kontrollimiseks ja mõju hindamiseks järelevalvemeetmeid.

Tartu valla jäätmekava näeb ette eesmärgid ja tegevused jäätmete vedamisel parima võimaliku lahenduse rakendamist, mis maandavad/vähendavad veoga tekkivaid negatiivseid keskkonnamõjusid.

²⁷ Ringmajanduse valge raamat

(https://ringmajandus.envir.ee/sites/default/files/2022-06/Ringmajandus_valge_raamat.pdf)

LISA 1

Tabel 7. Tartu valla tegevuskava aastateks 2024-2029. Lühendid: KOV – kohalik omavalitsus; TVO – Tootjavastutusorganisatsioon; MTÜ EJHK - MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus.

Tegevuse projekti nimi	Teostamise aeg	Teostaja, rahastaja	Kommentaar
<i>KOJV arendustegevused</i>			
1. Keskkonnasäästlike lahenduste rakendamine asjade ja teenuste hankimisel	2024-2029	KOV	Eelistada keskkonnasäästlike riigihankeid
2. Jäätmetekke vältimise tegevuste edendamine Tartu vallas	2024-2029	KOV, tegevuste/ürituste korraldajad	Vallas läbi viivate tegevustel ja üritustel tuleb jälgida jäätmete tekkel jäätmehierarhiat
3. Avaliku ruumi heakorra tagamine	2024-2029	KOV, koristusettevõtte, turismiettevõtted	Tagada liigiti jäätmete kogumine avalikes kohtades
<i>Jäätmete ladestamise vältimine ja vähendamine</i>			
4. Jäätmete liigiti kogumise arendamine	2024-2029	KOV, TVO, Pakendiorganisatsioonid, jäätmetekitaja	Täpsem nimekiri on välja toodud jäätmekava peatükis 5.4
5. Korraldatud jäätmeveo rakendamine	2024-2029	KOV, jäätmevedaja, jäätmetekitaja	Korraldatud jäätmeveoga on vajalik hõlmata kõik need jäätmeliigid, mis on jäätmehoolduseeskirjas välja toodud
6. Jäätmete edasine käitlemine	2024-2029	KOV, jäätmevedaja, jäätmetekitaja	Täpsem nimekiri on välja toodud jäätmekava peatükis 5.3
<i>Järelevalve korraldus ja arendamine</i>			
7. Koostöö arendamine järelevalveks	2024-2029	KOV, Keskkonnaamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, teised omavalitsused, nõustajana MTÜ EJHK	Arendada meetmeid järelevalve tagamiseks ja edendada koostööd jäätmetekitajatega. Täpsemad tegevused on välja toodud jäätmekava peatükis 5.9
<i>Teavitamine</i>			
8. Suhtlus elanikega	2024-2029	KOV, jäätmetekitajad	Jätkata elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Täpsemad tegevuspunktid on välja toodud peatükis 5.10